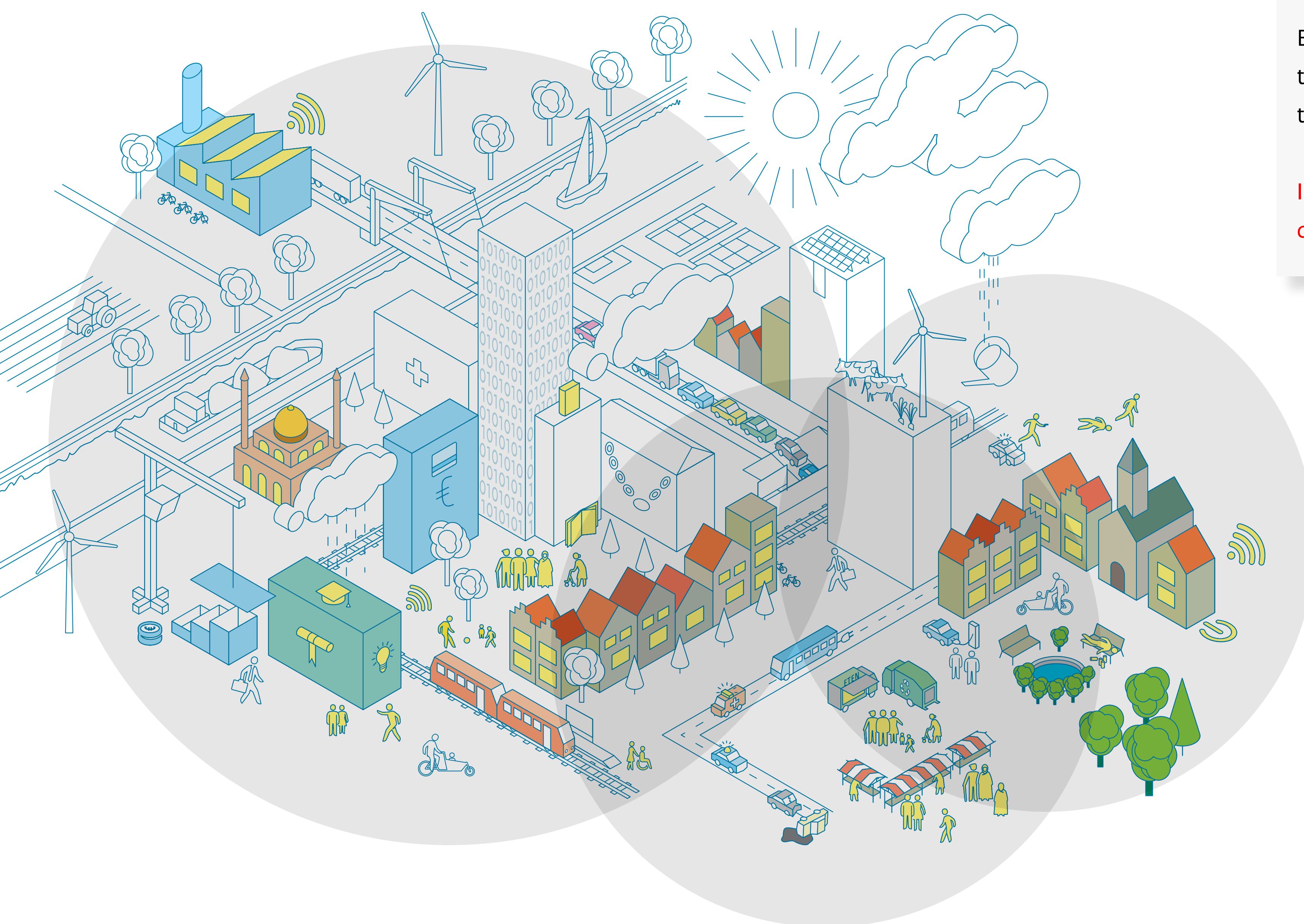

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Agenda Stad

City Deals en transitiethema's

In verschillende City Deals werken partners samen aan groei, innovatie en leefbaarheid in steden. In de City Deals gaat het om het realiseren van inhoudelijke resultaten. En om leren van elkaars ervaringen. Wat werkt goed en wat minder? Samenwerking tussen stedelijke regio's is cruciaal.

Binnen een City Deal wordt vaak aan meerdere transitiethema's tegelijk gewerkt. Bij elke City Deal-beschrijving staat welke transitiethema's een rol spelen.

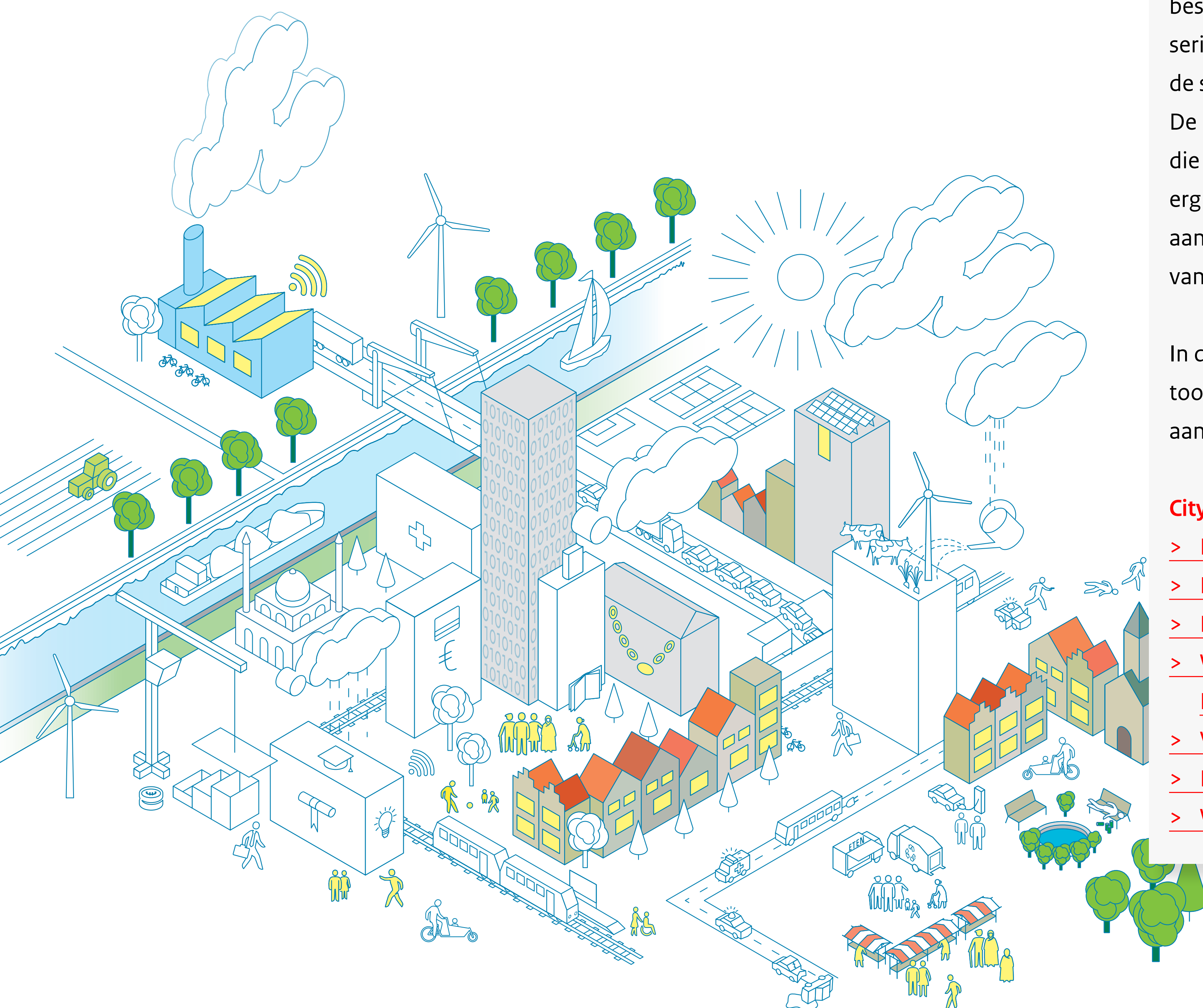
In het plaatje links is te zien dat de City Deal De Inclusieve Stad drie transitiethema's raakt: **Werk, Wonen en Veiligheid**.

**Creatieve oplossingen
voor transitieopgaven**

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Bestuur

Het openbaar bestuur kan een krachtige bijdrage leveren aan economische groei in de stad. Als vanuit de inrichting en werkwijze van het openbaar bestuur effectiever en efficiënter op opgaven wordt ingespeeld, kan dat een serieus effect hebben op economische groei, leefbaarheid en innovatie in de stad. Logischerwijs verschillen de opgaven per stad in aard en omvang. De uitdagingen in de gemeente Amsterdam zijn immers heel anders dan die in de gemeente Zwolle. Het bestuurlijk instrumentarium is echter nog erg uniform. Daarom wordt gewerkt aan meer ruimte voor differentiatie, aanpassingsvermogen en flexibiliteit, zowel in de inrichting als in de werkwijze van het openbaar bestuur. De inhoudelijke opgave is daarbij leidend.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Roadmap Next Economy](#)
- > [De Inclusieve Stad](#)
- > [Eurolab](#)
- > [Waarden van Groen en Blauw in de Stad](#)
- > [Voedsel op de Stedelijke Agenda](#)
- > [Kennis Maken](#)
- > [Woningabonnement](#)

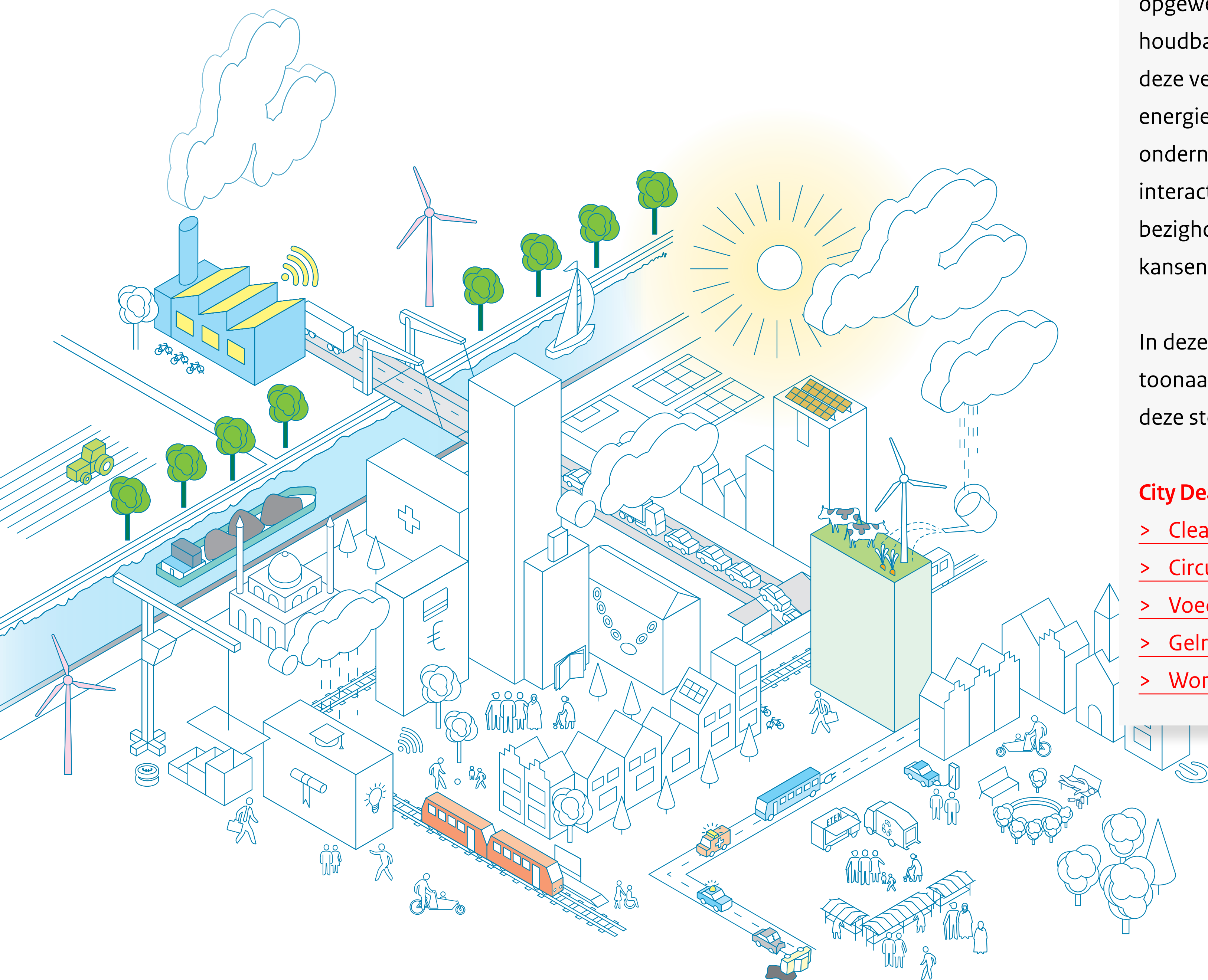
Partnerships

- > [Stedelijke Armoede](#)
- > [Inclusie van Migranten en Vluchtelingen](#)
- > [Lokale werkgelegenheid](#)
- > [Circulaire Economie](#)
- > [Innovatief en Verantwoord Aanbesteden](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Energie

Volgens het Klimaatverdrag van Parijs moeten in 2030 de CO₂-uitstoot met 40 procent zijn verminderd en 30 procent van de energie duurzaam zijn opgewekt. Slimme en schone technologieën zijn daarom onmisbaar voor de houdbaarheid van economische groei op lange termijn. Een groot deel van deze verduurzaming moet plaatsvinden in de steden door onder andere het energiezuinig maken van de bestaande bouw. Burgers en maatschappelijk ondernemers nemen er duurzame initiatieven. Er vindt hier significante interactie plaats tussen bedrijven en onderzoeksinstituten, die zich bezighouden met groene innovaties. Hun kennis, creativiteit en inzet bieden kansen voor innovatie en groene groei.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Clean Tech](#)
- > [Circulaire Stad](#)
- > [Voedsel op de Stedelijke Agenda](#)
- > [Gelrestad](#)
- > [Woningabonnement](#)

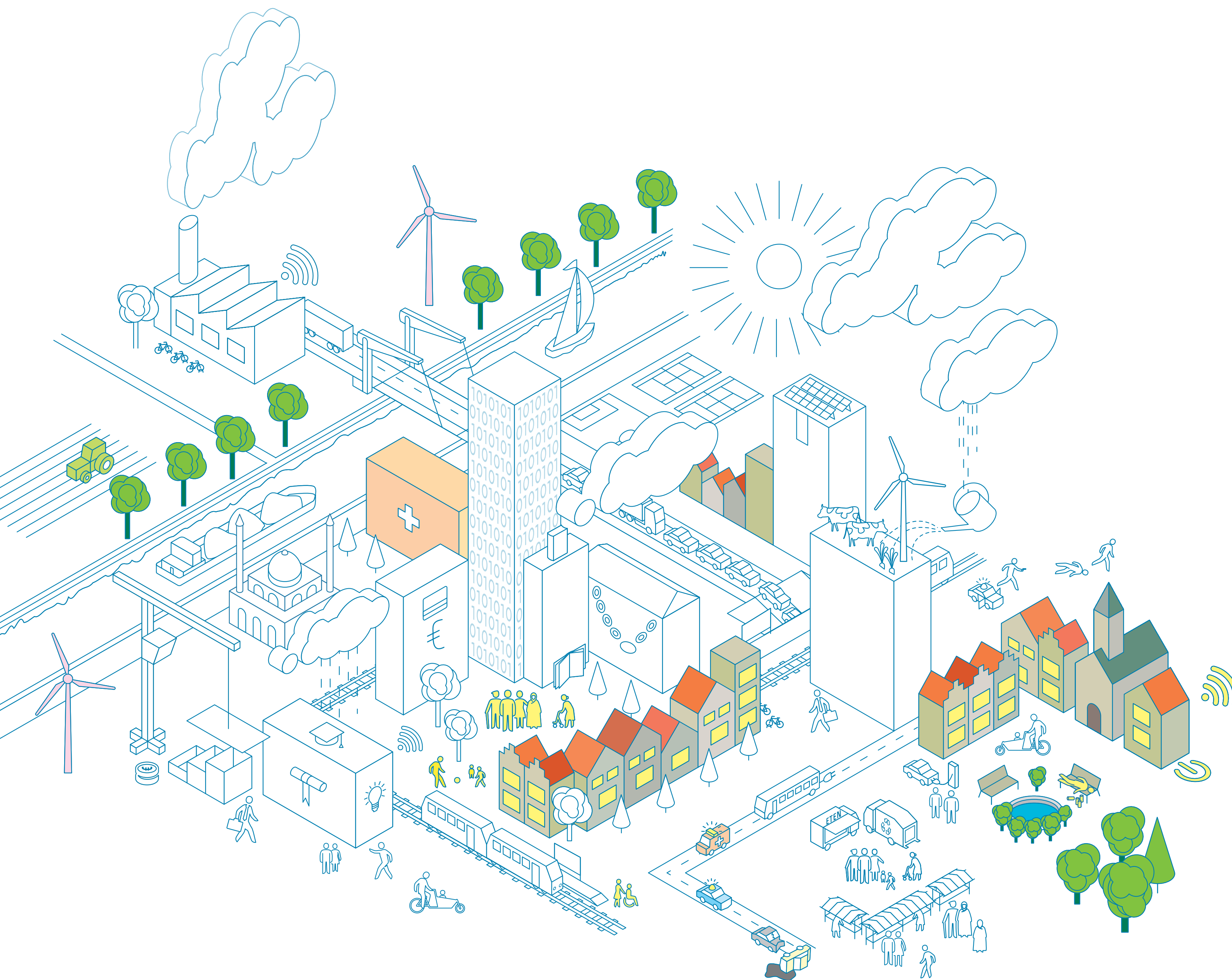
Partnerships

- > [Energietransitie](#)
- > [Stedelijke Mobiliteit](#)
- > [Duurzaam Grondgebruik](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 **Gezondheid** 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Gezondheid

De gezondheidsverschillen tussen groepen mensen in de stad zijn aanzienlijk. Een lange adem is nodig om te komen tot een goede aanpak van het verkleinen van deze verschillen. Vaak is er sprake van complexe problematiek. De verschillen ontstaan niet alleen door gedrag, maar ook door economische omstandigheden, fysieke en sociale leefomgeving en milieu. Er is dan ook niet één oplossing voor dit vraagstuk. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden vraagt om een intersectorale aanpak binnen de stad. Een betere gezondheid kan soms worden bereikt door het aanpakken van armoede, schulden, werkgelegenheid, laaggeletterdheid, schooluitval en eenzaamheid. Het verkleinen van die verschillen draagt bij aan een vitale maatschappij en een vitale economie. Daarnaast denken steden na over hoe ze de gezondheid in hun stad ook op andere manieren kunnen vergroten. Dit kan gaan over schonere lucht, veiligere wegen, maar ook hoe een stad meer bewegen stimuleert.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Health Hub](#)
- > [Waarden van Groen en Blauw in de Stad](#)
- > [Voedsel op de Stedelijke Agenda](#)
- > [Gelrestad](#)

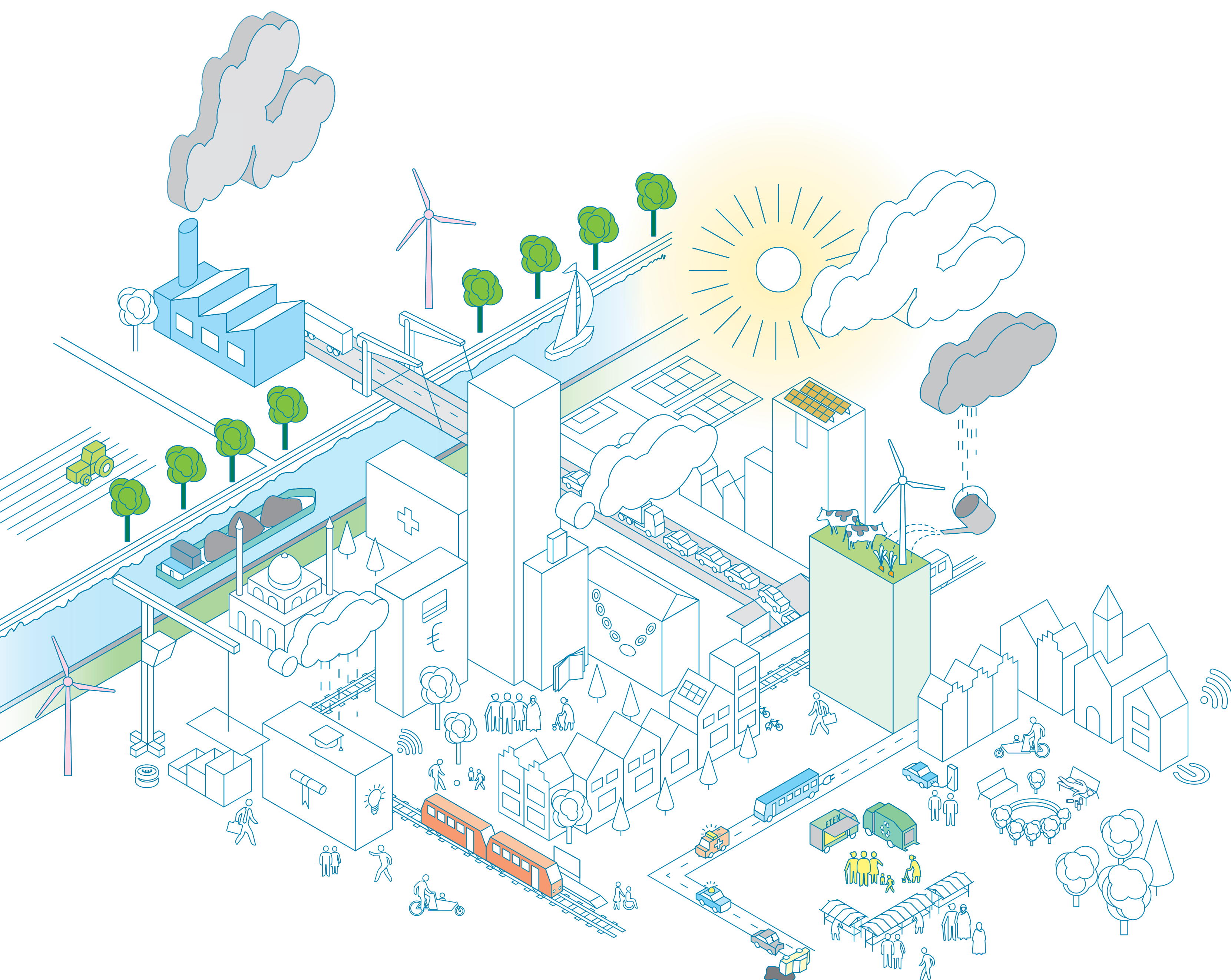
Partnerships

- > [Luchtkwaliteit](#)
- > [Digitale Transitie](#)
- > [Stedelijke Mobiliteit](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Klimaat

Het veranderende klimaat heeft zijn impact op steden. Meer regenval, hittevorming en droogte zorgen voor de nodige uitdagingen voor overheden en stadsbewoners. De afgelopen honderd jaar is bijvoorbeeld de regenval met 15 procent toegenomen. De verandering van het klimaat vraagt om andere oplossingen. Steden moeten hun openbare ruimte anders inrichten, hun afwateringssystemen aanpassen of zorgen voor minder CO₂-uitstoot. Ook de inwoners kunnen zelf een steentje bijdragen, met groene daken of groenere tuinen. Steden kunnen een belangrijke rol spelen in het terugdringen van de gevolgen van klimaatverandering. Met vernieuwende combinaties tussen waterwerken en ruimtelijke inrichting worden steden nog veiliger, maar ook aantrekkelijker voor inwoners.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Klimaatadaptatie](#)
- > [Waarden van Groen en Blauw in de Stad](#)
- > [Circulaire Stad](#)
- > [Voedsel op de Stedelijke Agenda](#)

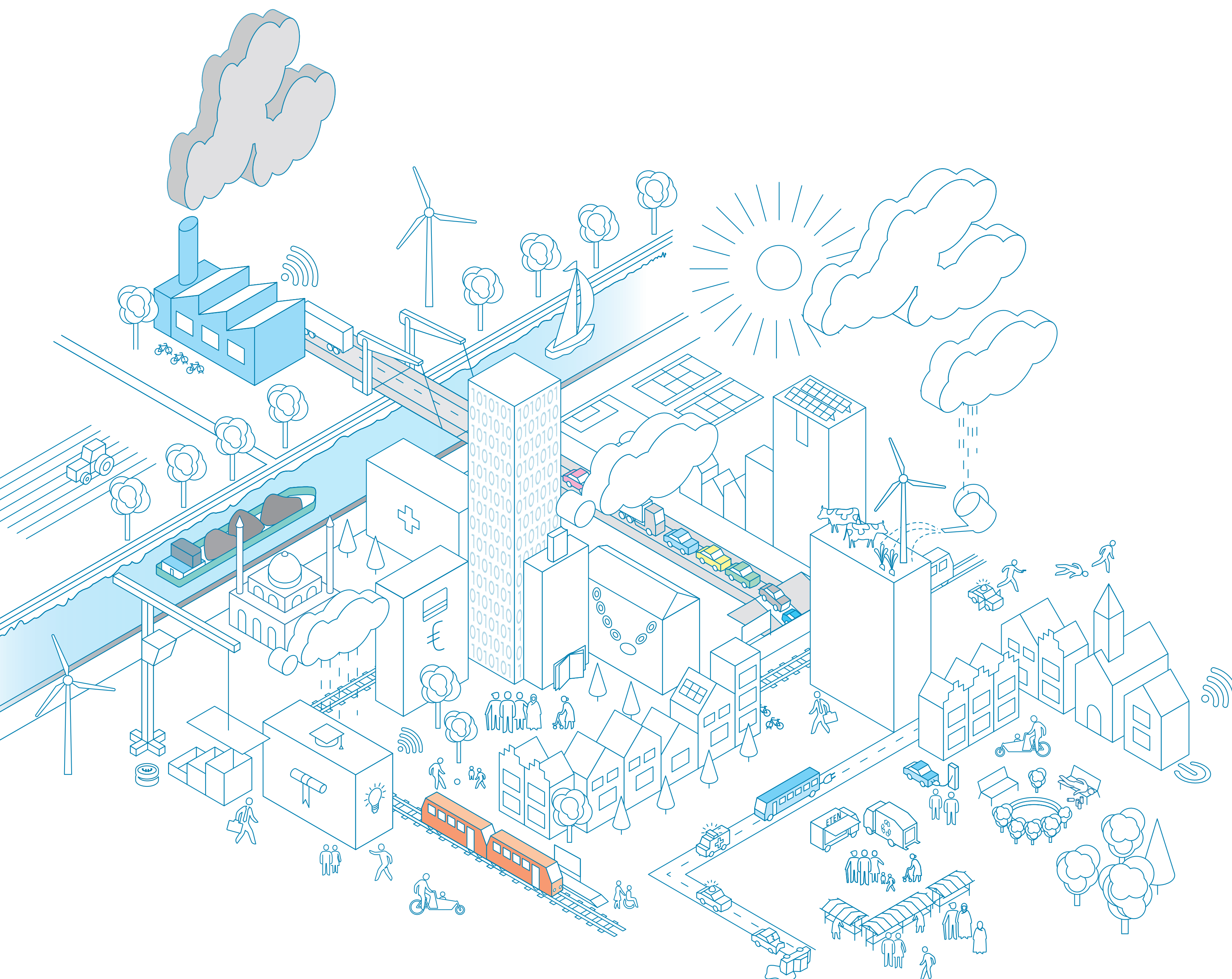
Partnerships

- > [Energietransitie](#)
- > [Klimaatadaptatie](#)
- > [Stedelijke Mobiliteit](#)
- > [Duurzaam Grondgebruik](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 **Mobiliteit** 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Mobiliteit

Driekwart van de Nederlandse bevolking woont in een stedelijke omgeving en dit zal de komende decennia verder toenemen. Hoe blijven de steeds drukker wordende steden bereikbaar en hoe blijft de luchtkwaliteit goed? Mobiliteit op een slimme manier organiseren is dan ook een van de belangrijkste thema's voor steden en stedelijke regio's. Meer asfalt en spoor zijn lang niet altijd oplossingen voor groeiende verkeersstromen. Nieuwe technologieën als elektrische of zelfrijdende auto's, deelauto's en elektrische bussen lijken een antwoord te worden. Het herbeziën van de parkeernorm is ook een mogelijkheid. Oplossingen verknopen, expertise delen en samenwerken, lijken de sleutelwoorden voor intelligente mobiliteit. Bovendien is een goede doorstroming van het verkeer niet alleen belangrijk voor de economie, maar ook voor de luchtkwaliteit.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

> [Clean Tech](#)

Partnerships

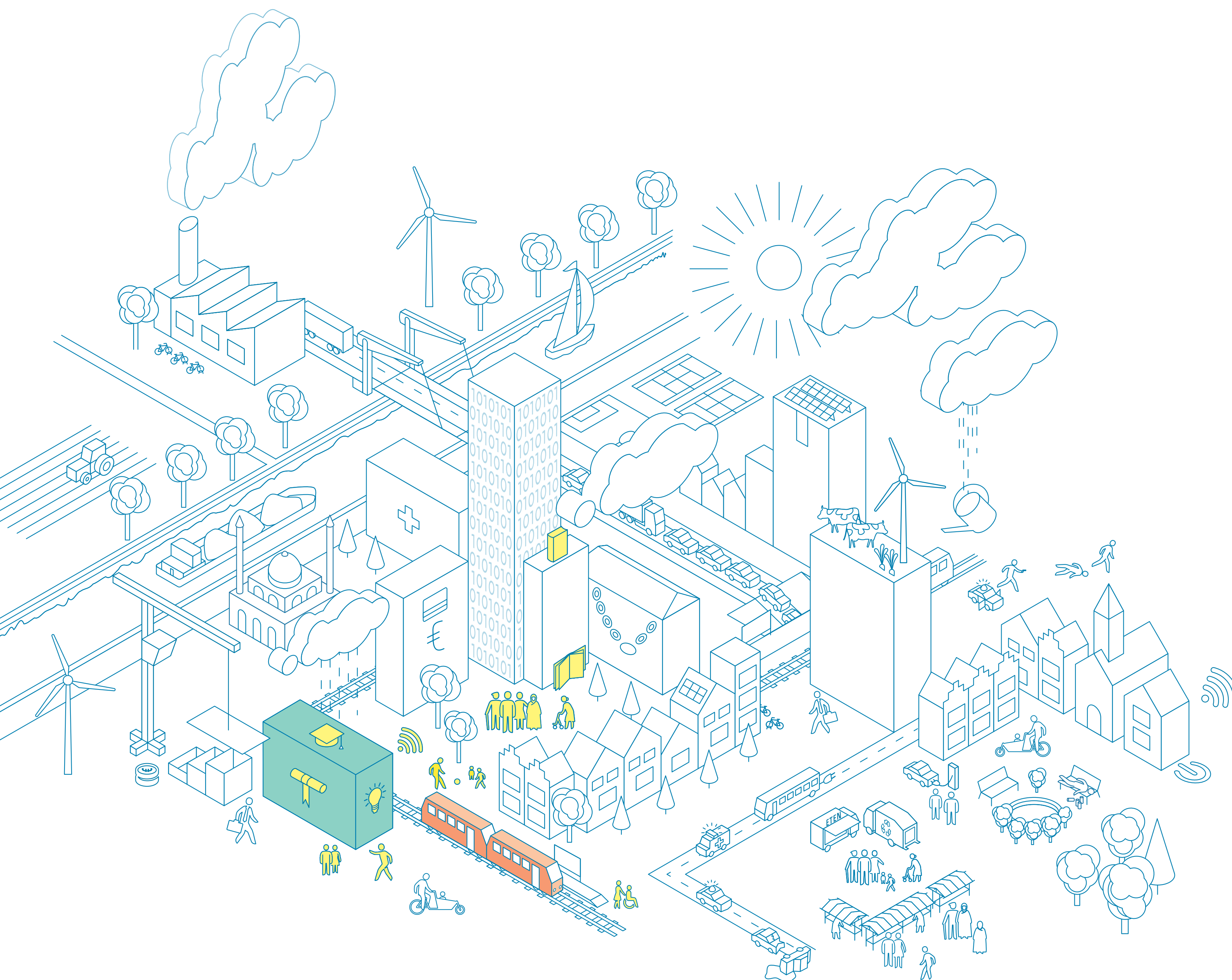
> [Luchtkwaliteit](#)

> [Stedelijke Mobiliteit](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Onderwijs

Steden staan voor grote maatschappelijke opgaven. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg, armoede, sociale inclusie, migratie, energietransitie, gezondheid, digitalisering, economie en werkgelegenheid. Tegelijkertijd zijn steden broedplaatsen voor nieuwe ideeën en concepten, nieuwe vormen van sociale, culturele en economische bedrijvigheid. Onderwijsinstellingen, zoals hogescholen, ROC's en universiteiten spelen daarbij een belangrijke rol.

Voor de innovatiekracht van de stad is het dan ook van belang dat er een sterkere verbondenheid komt tussen steden en hun onderwijsinstellingen. Bij het oplossen van maatschappelijke problemen kunnen onderzoekers, docenten en studenten samenwerken. Niet alleen versterkt dit het oplossend vermogen van de stad. Dit draagt ook bij aan het opleiden van leerlingen en studenten van de toekomst. Zij zullen zo beter begrip krijgen van maatschappelijke thema's in de stad waar ze wonen.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Roadmap Next Economy](#)
- > [Eurolab](#)
- > [Clean Tech](#)
- > [Kennis Maken](#)

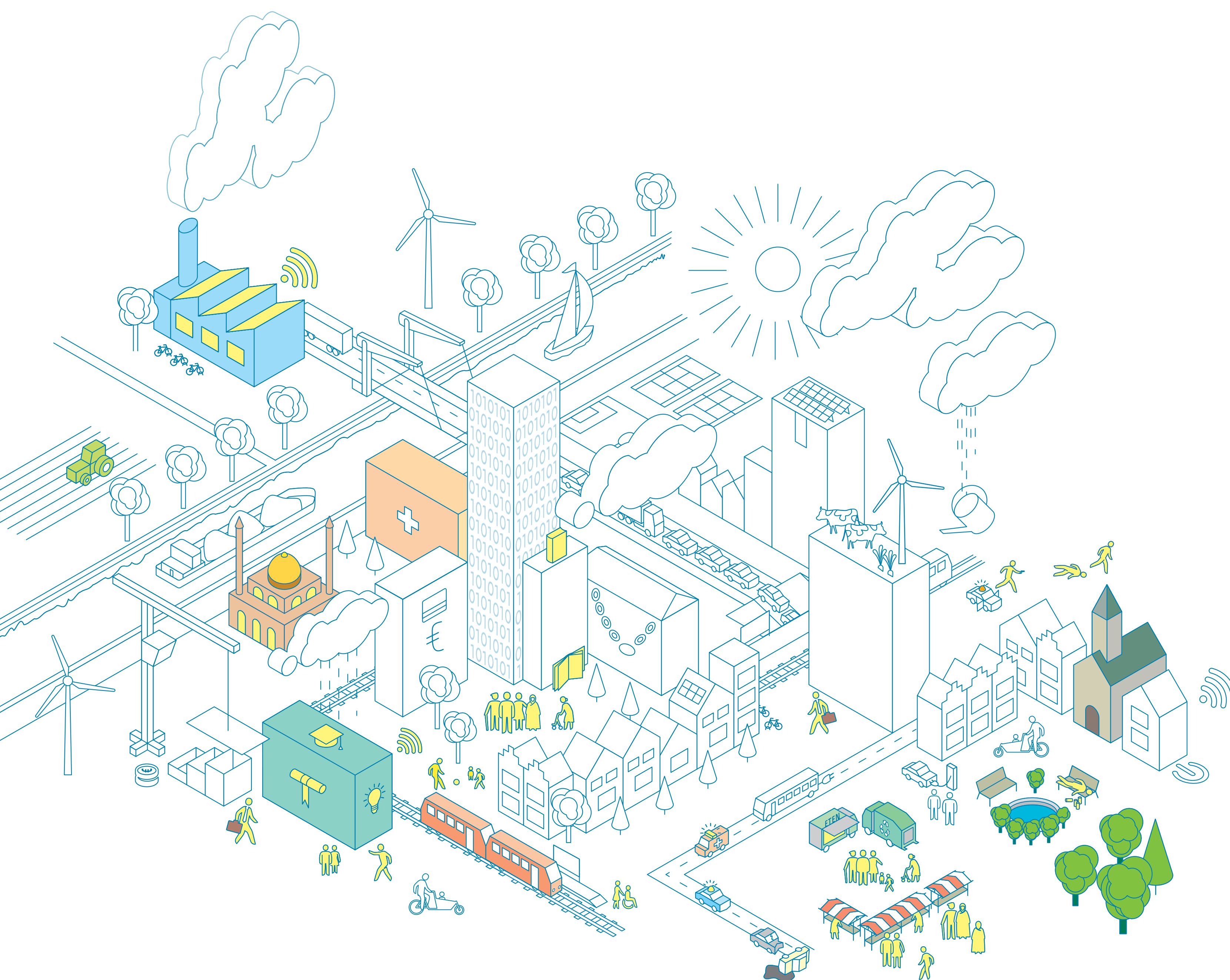
Partnerships

- > [Inclusie van Migranten en Vluchtelingen](#)
- > [Lokale werkgelegenheid](#)

TRANSITIETHEMA'S

- 1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 **Sociale inclusie** 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Sociale inclusie

In steden kom je soms grote verschillen tegen tussen wijken. Bijvoorbeeld wanneer het gaat om levensverwachting of werkloosheidscijfers. Daarnaast is een groot aantal taken voor zorg en participatie bij gemeenten neergelegd. Voor de toekomst van steden is het een relevante vraag of de samenhang tussen de verschillende bevolkingsgroepen kan worden bewaard. Het is relevant dat alle bewoners van de stad erbij horen en meedoen. Dat er gelijke kansen zijn voor iedereen. Er moet worden voorkomen, dat er groepen burgers afhaken door te weinig perspectief.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [De Inclusieve Stad](#)
- > [Zorg voor Veiligheid in de Stad](#)

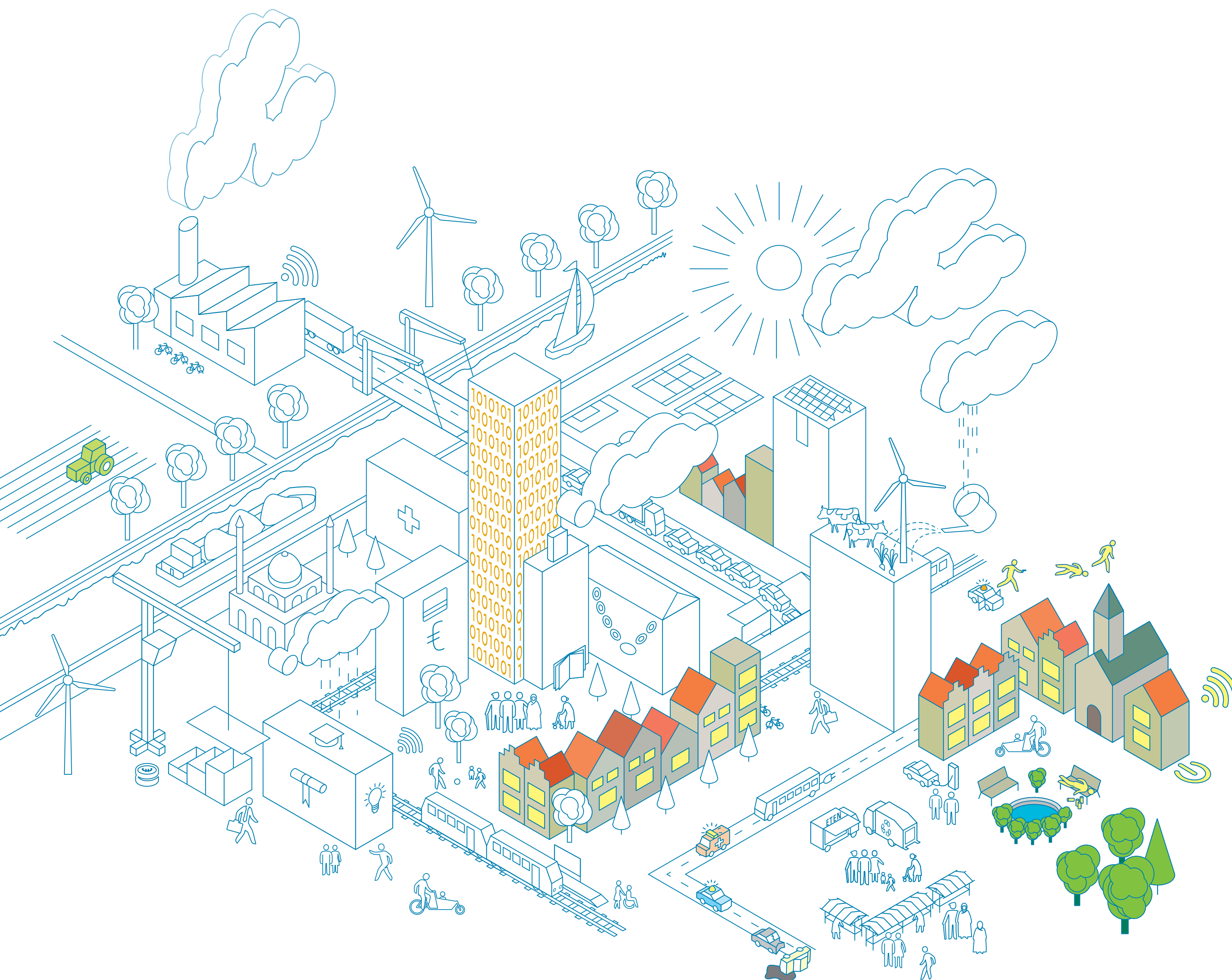
Partnerships

- > [Stedelijke Armoede](#)
- > [Huisvesting](#)
- > [Inclusie van Migrant en Vluchtelingen](#)
- > [Lokale werkgelegenheid](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 **Veiligheid** 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Veiligheid

De groei van steden zorgt voor een opeenstapeling van opgaven op het gebied van leefbaarheid, wonen, werkgelegenheid en – in toenemende mate – veiligheid. Naast fysieke en sociale veiligheid wordt ook digitale veiligheid steeds belangrijker voor de stad. Tegelijkertijd worden overheden geconfronteerd met minder eigen middelen. Dit onderstreept de noodzaak om via innovatie en samenwerking tussen steden, Rijk en bedrijven tot slimme werkwijzen te komen om de veiligheid in de stad te waarborgen.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

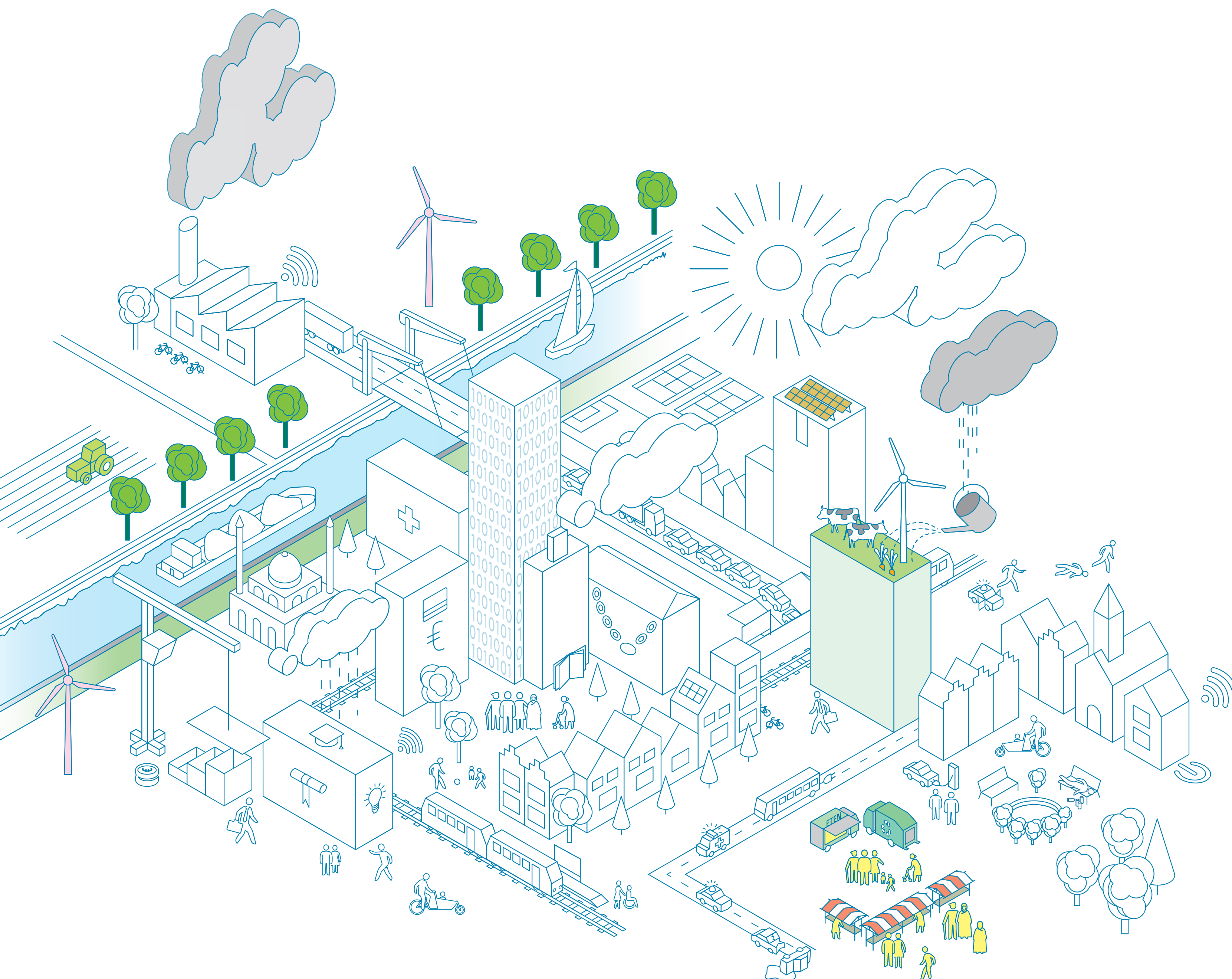
City Deals

- > [Stedelijke Veiligheid](#)
- > [Zorg voor Veiligheid in de Stad](#)
- > [Zicht op ondermijning](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

Voedsel

Steden spelen een belangrijke rol bij de transitie van landbouw naar voedselbeleid. Ons voedselsysteem staat voor een grote opgave. Hoe wordt er vandaag én in de toekomst ecologisch houdbaar, gezond en veilig voedsel voor steeds meer mensen geproduceerd? Op een manier die ervoor zorgt dat boeren er een goede boterham aan blijven verdienen? Maar liefst 70 procent van de Nederlandse consumenten woont in een stad. Voedsel is dan ook onlosmakelijk verbonden met steden. Het levert hier veel werkgelegenheid op. Voedsel heeft ook een directe link met de gezondheid van stadsbewoners. Daarnaast wordt de ecologische voetafdruk van een stad voor ongeveer 40 procent gevormd door voedselvoorziening.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

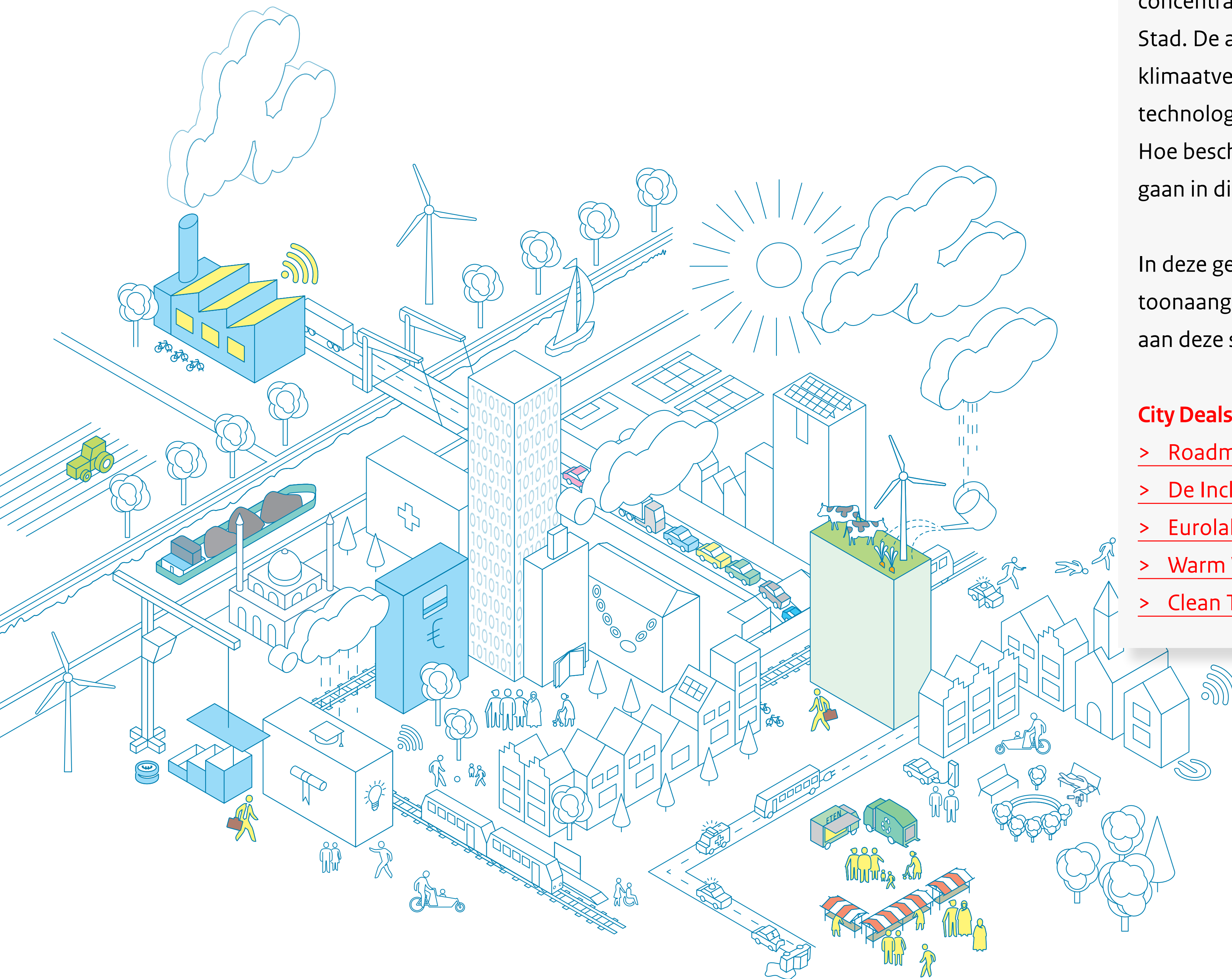
City Deals

- > [Voedsel op de Stedelijke Agenda](#)
- > [Gelrestad](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 Wonen

Werk

Meer dan de helft van de banen in Nederland is te vinden in onze steden. Dat aantal is de laatste 25 jaar met 30 procent toegenomen. Door de concentratie van inwoners en banen is werk een belangrijk thema van Agenda Stad. De arbeidsmarkt staat onder druk door allerlei mondiale trends als klimaatverandering, grondstoffenschaarste, verstedelijking, digitalisering en technologische innovaties. Dat heeft weer invloed op de werkgelegenheid. Hoe beschikken mensen over de juiste kennis en vaardigheden om mee te gaan in die toekomstige arbeidsmarkt?

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Roadmap Next Economy](#)
- > [De Inclusieve Stad](#)
- > [Eurolab](#)
- > [Warm Welkom Talent](#)
- > [Clean Tech](#)

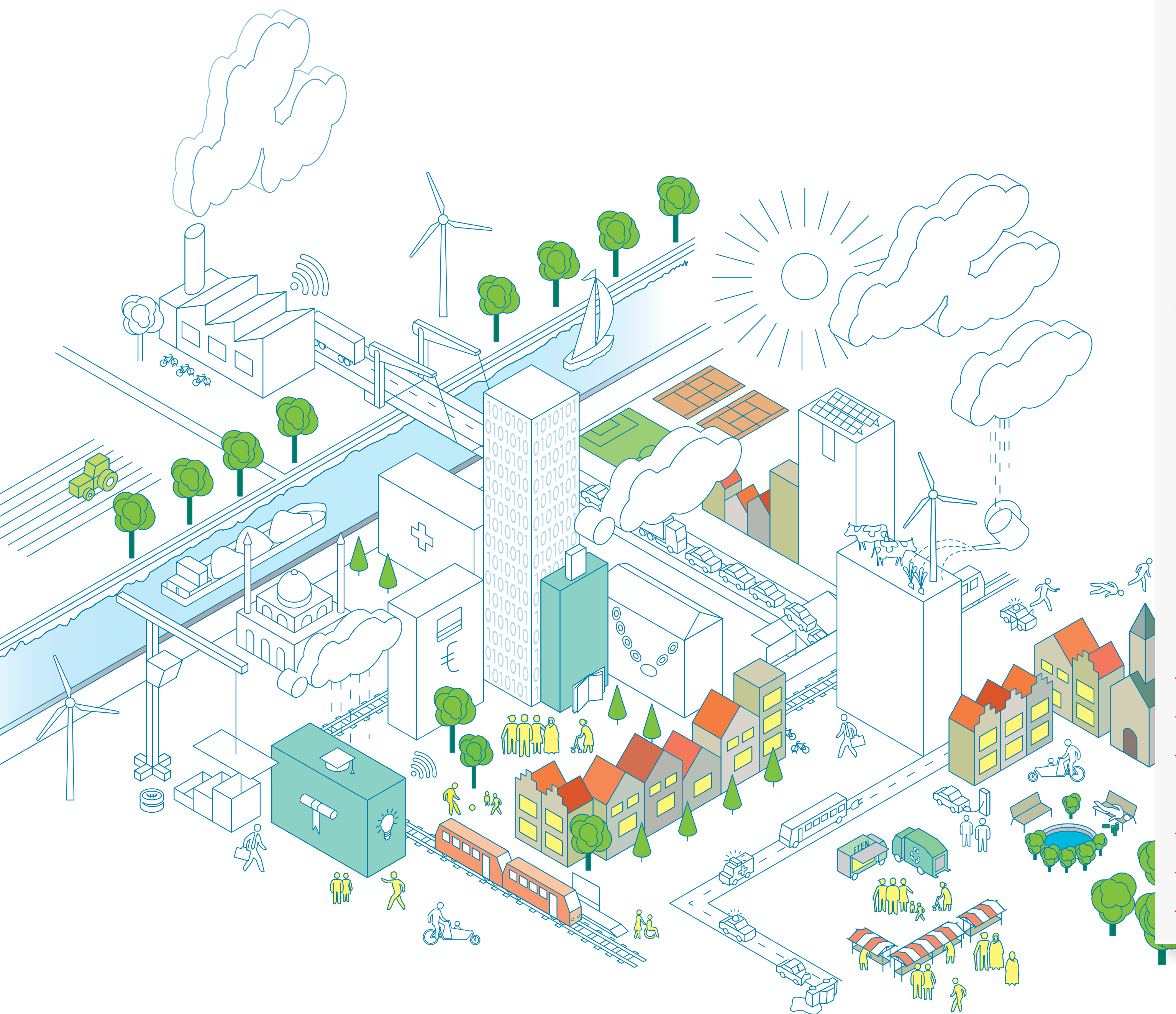
Partnerships

- > [Stedelijke Armoede](#)
- > [Inclusie van Migranten en Vluchtelingen](#)
- > [Lokale werkgelegenheid](#)

TRANSITIETHEMA'S

- 1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

Wonen

De woningmarkt is sterk in transitie. De economische crisis heeft daar een belangrijke rol bij gespeeld, maar is niet de enige factor. Steeds meer mensen trekken naar de stad en de komende jaren moeten er ongeveer één miljoen woningen worden bijgebouwd. Na jaren van ‘bouwen in de weilanden’ ligt de focus nu steeds meer op binnenstedelijk bouwen. Het is daarbij van essentieel belang om deze opgave goed te faciliteren, om segregatie in steden te voorkomen. Allerlei demografische ontwikkelingen maken de woningmarkt steeds complexer, zoals de vergrijzing, de toename van eenpersoonshuishoudens en de toestroom van arbeidsmigranten en asielzoekers. Dat vraagt om extra aandacht voor wat er wordt gebouwd en voor wie. De overtuiging dat er urgent een versnelling nodig is in de woningbouw en binnenstedelijk bouwen, wordt breed gedragen door alle betrokken partijen in de samenleving.

In deze gesloten City Deals en Partnerships werken ambitieuze steden, toonaangevende maatschappelijke partners en de Rijksoverheid samen aan deze stedelijke transitieopgave:

City Deals

- > [Roadmap Next Economy](#)
- > [De Inclusieve Stad](#)
- > [Binnenstedelijk Bouwen en Transformatie](#)
- > [Naar een Digitale Woonomgeving](#)
- > [Circulaire Stad](#)
- > [Woningabonnement](#)

Partnerships

- > [Stedelijke Armoede](#)
- > [Huisvesting](#)
- > [Inclusie van Migranten en Vluchtelingen](#)
- > [Energietransitie](#)
- > [Duurzaam Grondgebruik](#)
- > [Klimaatadaptatie](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 **Wonen**

CITYDEAL

Roadmap Next Economy

Bestuur Economie Onderwijs Werk Wonen

Omschrijving

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH, een samenwerkingsverband van 23 gemeenten) is met 2,3 miljoen inwoners en zijn bijdrage van 16 procent aan het bnp van groot belang voor het verdienvermogen van Nederland. De regio blijft de laatste jaren echter economisch achter. Ook is de oude, traditionele economie er nog altijd dominant. De regio is op een aantal punten kwetsbaar: denk aan het hoge energieverbruik, vervuiling, de effecten van klimaatverandering, gezondheidsproblemen, water en de algemene kwaliteit van leven. Bovendien zijn veel mensen in deze regio laagopgeleid. Het ontbrak deze regio aan een overkoepelende strategie, die de fundamentele vragen adresseert en die de transitie naar een nieuwe economie opwerpt. De City Deal resulteerde eind 2016 in de Roadmap Next Economy (RNE) en is het economische antwoord van de regio op de uitdagingen van deze tijd. De Roadmap bevat een strategie en een actieprogramma, die ervoor moeten zorgen dat de economie van de Metropoolregio klaar is voor de toekomst. Aan de hand van vijf zogeheten transitiepaden moet de nieuwe economie van de regio Rotterdam Den Haag vorm krijgen: (1) De transitie naar een Smart Digital Delta ondersteunt nieuwe ICT-voorzieningen. (2) Als Smart Energy Delta streeft de regio naar minder CO₂-uitstoot. (3) De overgang naar een Circulaire Economie zorgt voor hergebruik van hulpbronnen en reststoffen. (4) Het transitiepad Entrepreneurial Region brengt nieuwe productiviteit en (5) het pad Next Society moet leiden tot een regio waarin iedereen meedoet en betrokken is. De 23 deelnemende gemeenten hebben in 2016 besloten om de projecten, die voortvloeien uit de Roadmap, op te nemen in het Regionaal Investeringsprogramma. Verder wordt op dit moment gewerkt aan business cases, die daadwerkelijk uitvoering gaan geven aan de next economy in deze regio. Er is ook een uniek, alleen voor deze regio, Regionaal Investeringsplatform in de maak dat gebruikmaakt van instrumenten en middelen van de Europese Investeringsbank en de Europese Unie.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars MRDH, Provincie Zuid-Holland, ministeries van EZ en BZK en het triple helix samenwerkingsverband Economische Programmaraad Zuidvleugel.

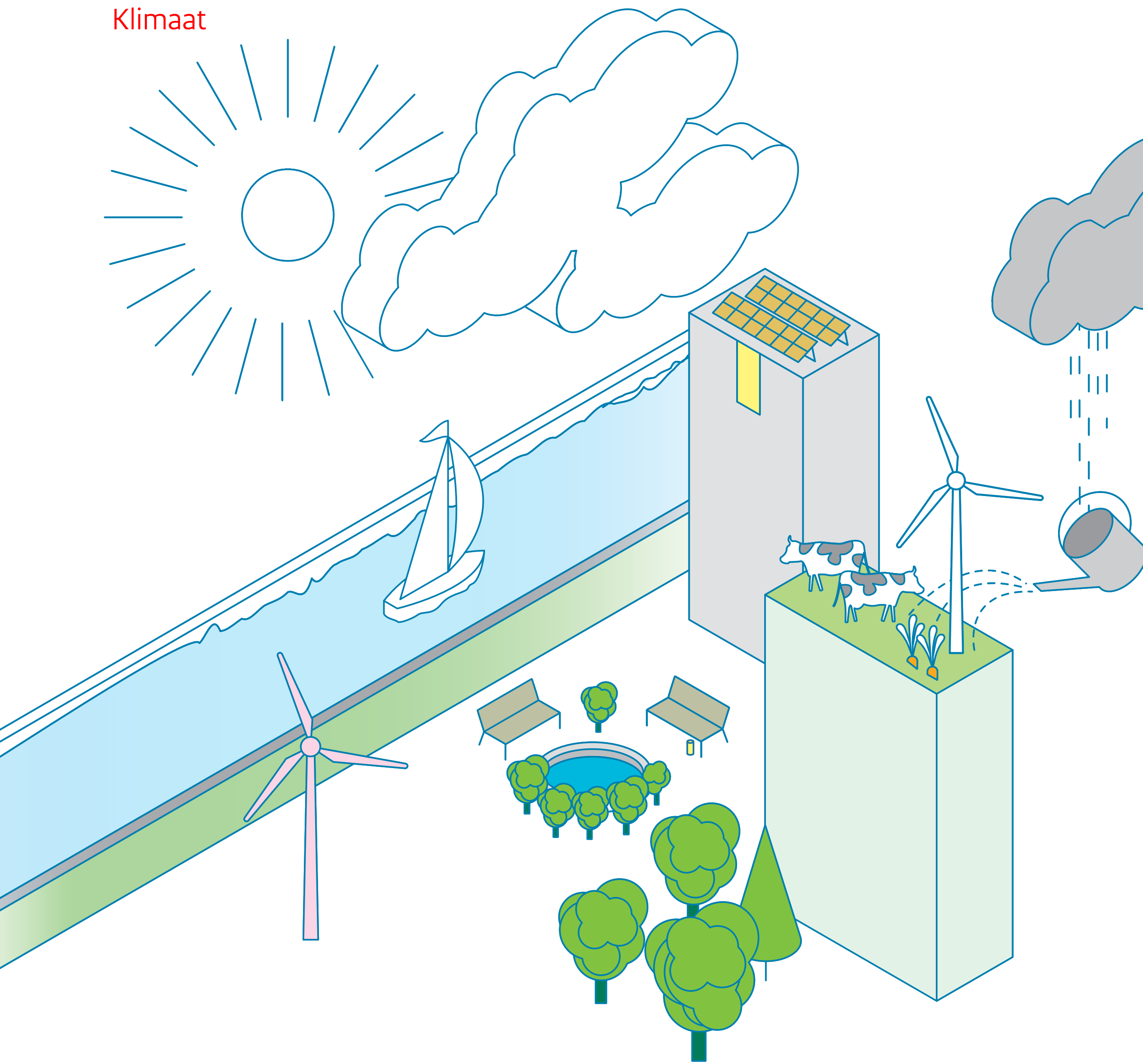
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Klimaatadaptatie

Klimaat

Omschrijving

Klimaatbestendig wonen en leven vraagt om een omslag in denken en doen. Overheden moeten de openbare ruimte anders inrichten. Maar inwoners kunnen ook zelf een steentje bijdragen, met groene daken of groenere tuinen. Deze City Deal wil een doorbraak in de aanpak van klimaatadaptatie in Nederlandse steden bereiken. Zodat steden ook in de toekomst veilig zijn en aantrekkelijk blijven om in te wonen. In deze City Deal werken overheden, (project-)ontwikkelaars en inwoners in een samenwerkingsprogramma van vier jaar samen aan praktijkcases voor een klimaatbestendige stad. Dit doen ze in een open cultuur van leren, experimenteren en innoveren. De City Deal heeft vier hoofddoelstellingen: (1) Werken aan de deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie, (2) Goede voorbeelden tonen aan de hand van pilotprojecten, (3) Belemmeringen wegnemen en (4) Leren en exporteren. Geleerde lessen worden nationaal en internationaal gedeeld. Acht steden leren nu in concrete cases over klimaatadaptatie door vooral te doen. Zo werkt Amersfoort aan een klimaatrobuuste gebiedsontwikkeling van het stationsplein. Dordrecht pakt de wateroverlast in stadsparken aan en zoekt naar maatregelen die de klimaatadaptieve en recreatieve functies van de parken versterken. Zwolle is aan de slag met het bestrijden van onder andere wateroverlast in een woonwijk door integrale alternatieven te zoeken en toe te passen voor de geasfalteerde wegen.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Zwolle, Dordrecht, Rotterdam, Den Haag, het ministerie van IenM, de waterschappen Drents Overijsselse Delta, Amstel, Gooi en Vecht en Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en Delfland en de provincie Overijssel. **Samenwerkingspartners** Tauw, RDC, NWP, Kennisland, Heijmans, EcoShape, BPD, Unesco-IHE, Hogeschool Amsterdam, Universiteit van Utrecht, Hanze Hogeschool en Branchevereniging voor Ondernemers in het Groen VHG.

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 **Sociale inclusie** 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 **Wonen**

CITYDEAL

De Inclusieve Stad

Bestuur Sociale inclusie Werk Wonen

Omschrijving

Met de komst van de wijkteams is in veel gemeenten een verbetering gemaakt in het integraal aanbieden van zorg en welzijn. Veel huishoudens hebben echter problemen die hun bestaanszekerheid raken. Denk hierbij aan werkloosheid en armoede-, schulden- en/of woonproblematiek. De optelsom van allerlei landelijke en gemeentelijke regelingen sluit dikwijls niet aan op de complexe situatie van huishoudens met meervoudige problematiek. In deze City Deal werken vijf steden en het Rijk samen om interventies beter te laten aansluiten op de logica van het gezin in plaats van die van de instituties. Specifiek gaat het om het verbeteren van de ondersteuning van kwetsbare inwoners, voor wie meedoen niet vanzelf gaat en die op meerdere terreinen hulp nodig hebben. Op lange termijn draagt de City Deal bij aan een integrale aanpak voor deze inwoners op het gebied van onder andere wonen, werk en inkomen, zorg, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. De City Deal zet in op het organiseren van meer mogelijkheden voor maatwerk en flexibiliteit binnen gemeentelijke organisaties, landelijke kaders, maar ook bij de uitvoerende instanties die op de verschillende terreinen actief zijn. Sociaal werkers kunnen zo doen wat nodig is. En de stad valt niet uiteen in een groep met wie het goed gaat en een groep die niet mee kan. Sinds de ondertekening van de City Deal passeerden 100 casussen de revue. Deze hebben ertoe geleid dat in vijf steden experimenten in stadswijken zijn opgezet. Denk hierbij aan ondersteuning bij het vinden van een baan, het voorkomen van schulden en de betere aansluiting van het regelen van zorg op de behoeften van deze mensen. Op dit moment lopen drie basisexperimenten. Het project 'Brede Geldstroom' werkt aan het ontschotten van de financiële kokers op gemeentelijk niveau. In het experiment 'Schulden en Beschermingsbewind' werken gemeenten, Centraal Justitieel Incassobureau, Belastingdienst en woningcorporaties samen aan het voorkomen van schulden. Ook werkt het CJIB nu voor het eerst in een pilot samen met de wijkteams van de Inclusieve Wijken mee aan het treffen van een betalingsregeling. Een volgende stap is om ook het SVB, de Belastingdienst, CAK en het UWV Werkbedrijf aan te laten sluiten. Tot slot helpt het project 'Professionalisering' wijkteams beter te werken en meer kostenbewust te maken, onder andere via de Topklas Maatwerk.

Ondertekenaars Eindhoven, Enschede, Leeuwarden, Utrecht, Zaanstad en de ministeries van SZW, VWS en BZK.

[Meer informatie >](#)

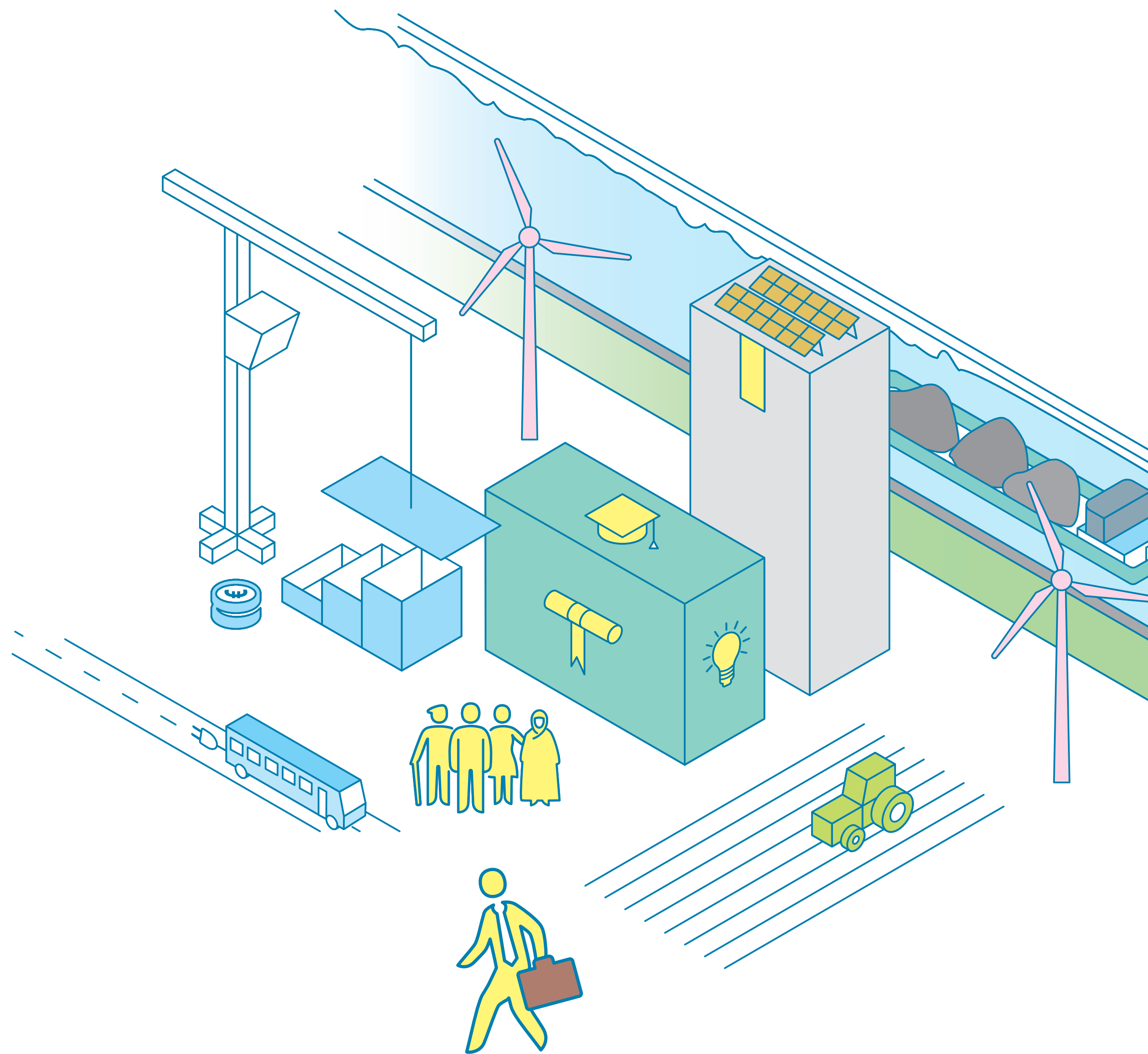
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 Wonen

CITYDEAL

Eurolab

Bestuur **Economie** **Onderwijs** **Werk**

Omschrijving

Deze City Deal heeft als focus om grensoverschrijdend, euregionaal ondernemerschap te stimuleren. De deal richt zich onder andere op het aanjagen van samenwerking tussen de euregionale campussen. En op het organiseren van Eurolab-sessies: bijeenkomsten op locatie ('de werkplaats') waar Nederlandse, Duitse en Belgische bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties met experts samenwerken aan het verzilveren van kansen om grensoverschrijdend te werken, leren en te ondernemen. Problemen waar bedrijven en grensarbeiders tegenaanlopen, worden in een Eurolab-sessie opgepakt. Daarbij staat elke keer een casus centraal, bijvoorbeeld het aantrekken van meer toptalent van buiten de EU voor het Aachen Maastricht Institute for Biobased Materials (AMIBM). Met de binnengehaalde expertise van het ministerie van VenJ zijn in deze Eurolab-sessie nieuwe oplossingen bedacht om kenniswerkers te behouden en aan te trekken voor AMIBM. De aangesloten partners in de deal ontwikkelen nieuwe activiteiten, waaronder CEO-bijeenkomsten van de euregionale campussen en inspiratiesessies. Doel daarvan is om ook op grotere schaal te kunnen werken aan het versterken van de arbeidsmarkt en het innovatie- en vestigingsklimaat van de Euregio Maas-Rijn.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Stedelijk regio Zuid-Limburg (Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen), de steden Aken, Luik en Genk en de ministeries van BZK, EZ, SZW en OCW, Provincie Limburg, Brightlands, de stichting Limburg Economic Development (LED) en de Universiteit Maastricht.

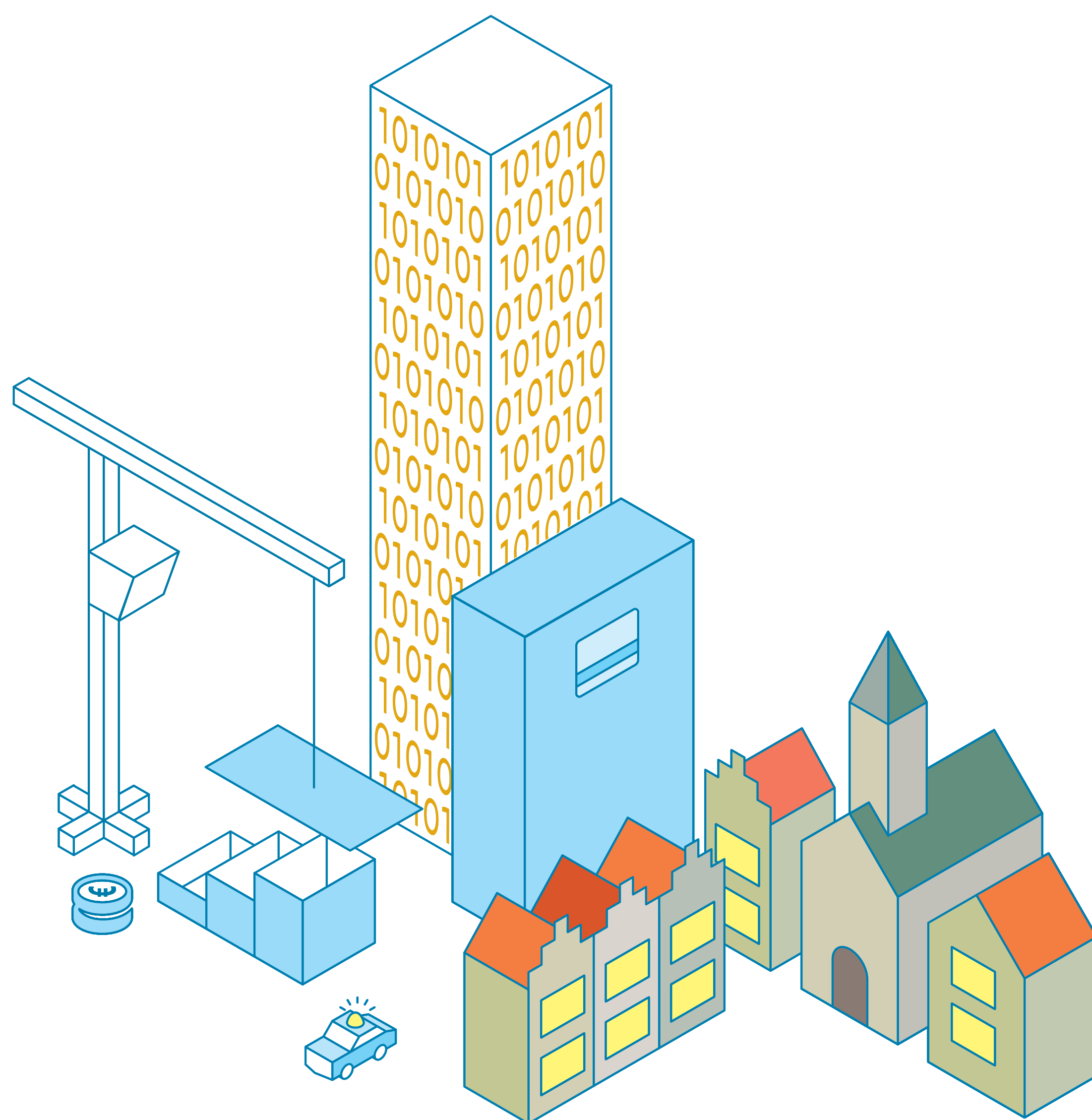
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 **Veiligheid** 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Stedelijke Veiligheid

Digitaal Economie Veiligheid

Omschrijving

Stedelijke opgaven, zoals veiligheid, stapelen zich op. Tegelijkertijd worden overheden geconfronteerd met minder eigen middelen. Dit onderstreept de noodzaak om via innovatie tot slimmere werkwijzen te komen om de veiligheid te blijven waarborgen. De betrokken partners zoeken in deze City Deal naar samenwerkingsvormen die uiteindelijk moeten leiden tot zowel maatschappelijk rendement (meer veiligheid voor burgers en bedrijven en/of veiligheid tegen lagere maatschappelijke kosten) als economisch rendement (meer omzet/winst voor bedrijven in de veiligheidssector, banengroei).

Met deze City Deal worden de onderwerpen veiligheid en economie aan elkaar gekoppeld en werken zes steden en drie Veiligheidsclusters (Den Haag, Eindhoven/Tilburg en Enschede/Twente) aan een betere publiek-private samenwerking. Een samenwerking die bijdraagt aan het oplossen van complexe stedelijke veiligheidsuitdagingen. Een veiliger leef- en werkomgeving door innovaties en het benutten van economische kansen rond veiligheid zijn daarbij de inzet. De deelnemende steden in de City Deal zijn elf living labs gestart en fungeren zo als levende laboratoria van innovatieve veiligheidsoplossingen. Door de kennissector actief te betrekken, wordt deze ontwikkeling kracht bij gezet. Ook zal dit leiden tot een sterkere wetenschappelijke positie op het domein van veiligheid. Met deze City Deal wordt Nederland bovendien als Secure digital gateway to Europe internationaal onder de aandacht gebracht.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Gemeenten Den Haag, Eindhoven, Tilburg, Enschede, Zoetermeer en Delft, ministeries EZ, VenJ en OCW, Stichting Hague Security Delta, Stichting Dutch Institute for Technology and Security en de Veiligheidsregio Twente (Twente Safety and Security).

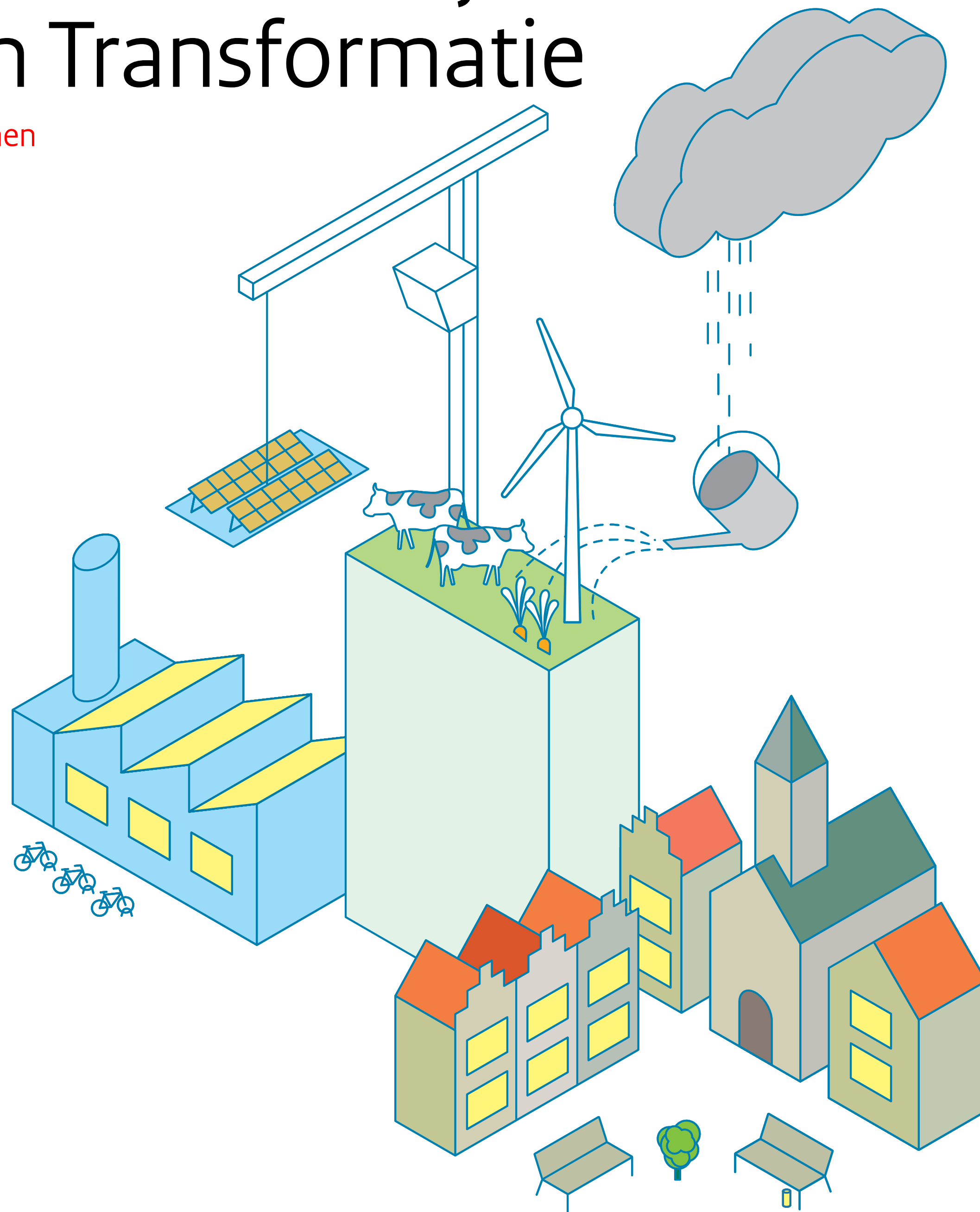
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

CITYDEAL

Binnenstedelijk Bouwen en Transformatie

Wonen

Ondertekenaars De gemeenten van de Zuidvleugel, de ministeries van BZK en IenM, provincie Zuid-Holland, Bouwend Nederland, Vastgoed Belang, Vereniging Deltametropool, Neprom, IVBN, Watertorenberaad en BNG Bank.

Omschrijving

Tot 2030 zijn van de benodigde één miljoen woningen in heel Nederland 230.000 extra woningen nodig in de Zuidelijke Randstad. Om daarin te voorzien, is herontwikkeling van voormalige bedrijventerreinen en leegstaande gebouwen in steden nodig. Binnenstedelijk bouwen is echter lastig te realiseren. Het is vaak complexer en duurder. Dit doel kan dan ook alleen maar worden bereikt via een nieuwe aanpak en samenwerking tussen partijen als beleggers, ontwikkelaars, corporaties, bouwbedrijven, kennis- en maatschappelijke instellingen, steden en (rijks-)overheden. In deze City Deal werken partijen in nieuwe coalities aan business cases, die binnenstedelijk bouwen en transformatie een impuls moeten geven. Daarvoor zijn in zeven gemeenten casussen onderzocht, met als inzet het in kaart brengen en wegnemen van drempels bij de transformatie van niet-woningbouwfuncties naar woningbouw. Daaruit is naar voren gekomen, dat bij 50 procent van de woningen, 'morgen' al gestart kan worden met deze transformatie. Maar dan moet wel 'de basis' op orde zijn. Dit betekent het vermijden van onnodig bezwarende gemeentelijke normen, zoals vooral bij parkeren nog weleens gebeurt. Of het stellen van reële eisen in een programma van eisen. Recent onderzoek van de Provincie Zuid-Holland bevestigt bijvoorbeeld de impact van parkeernormen als een belangrijke kostenverhogende factor in gebiedstransformaties. Gedeputeerde Bom-Lemstra van de provincie Zuid-Holland (Ruimtelijke Ordening) heeft dit inmiddels bij al haar gemeentelijke RO-collega's onder de aandacht gebracht. In een aantal onderzochte casussen heeft dit ertoe geleid, dat de planontwikkeling inmiddels weer op gang is gekomen.

De bevindingen in deze City Deal hebben een plek gekregen in het breed gedragen Manifest binnenstedelijke gebiedstransformaties van onder meer de Neprom, IVBN, Bouwend Nederland en het G32-stedennetwerk. Om binnenstedelijk bouwen en transformatie verder te vergemakkelijken, wordt in de vervolgfase ingezet op het in de praktijk beproeven van de opgedane kennis, kennisdeling tussen partijen, en het ontwikkelen van de kaders (beleid, regelgeving, innovatieve samenwerkingsconstructies, subsidie).

[Meer informatie >](#)

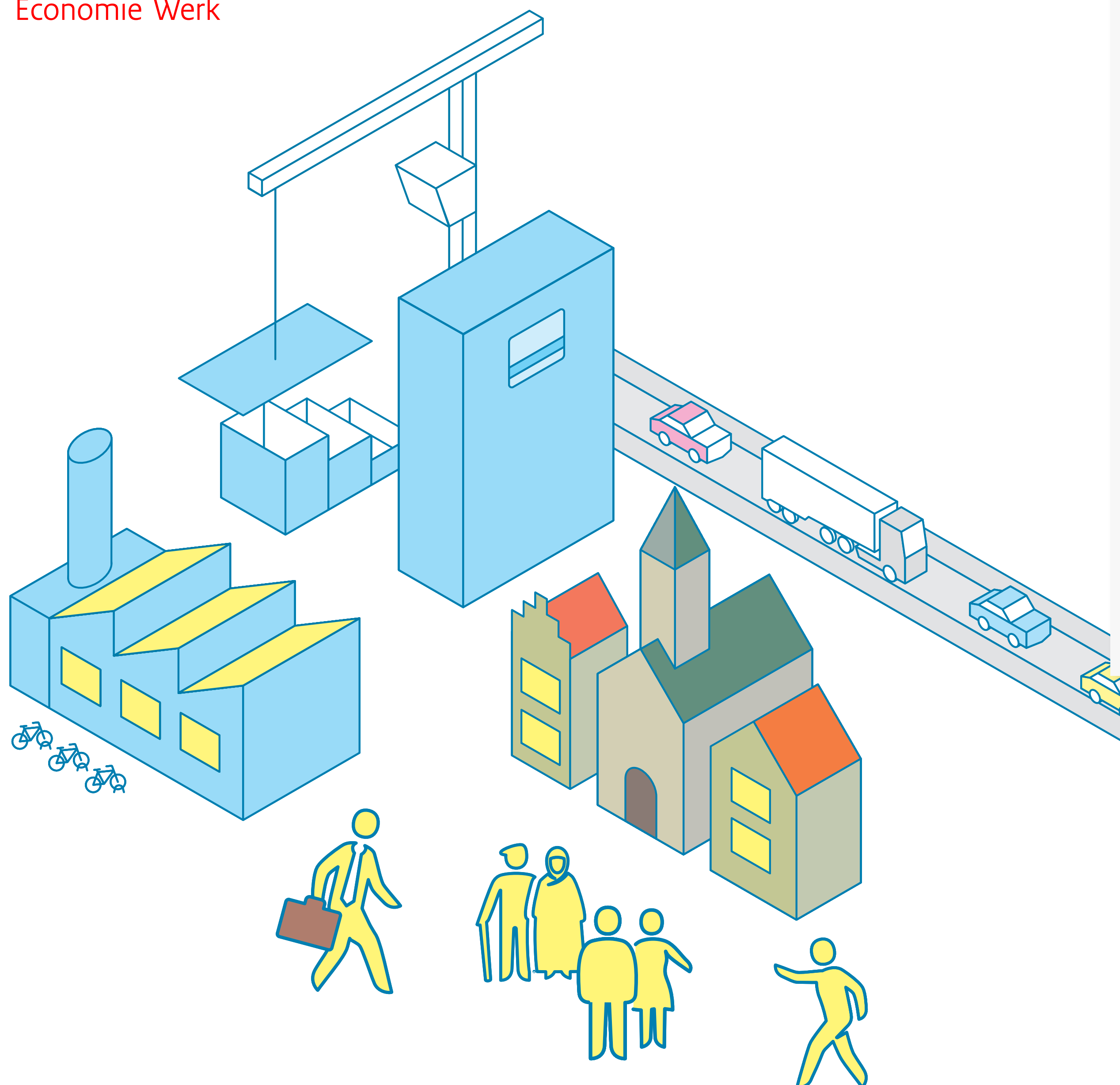
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 Wonen

CITYDEAL

Warm Welkom Talent

Economie Werk

Omschrijving

Het doel van deze City Deal is om buitenlands, ondernemend talent aan te trekken en de ruimte te geven om in Nederland te wonen, te ondernemen en te groeien. Talentvolle buitenlandse ondernemers moeten alle kansen krijgen om in Nederland een bedrijf te starten. De focus ligt bij startups, snelle groeiers en ondernemers in de creatieve sector. Deze groep ondernemers levert een onmisbare bijdrage aan de economie. Zij verrijken het Nederlandse bedrijfsleven met innovatieve ideeën en waardevolle netwerken. De Werkgroep van deze City Deal heeft onderzocht welke stappen buitenlandse ondernemers doorlopen vanaf het moment dat ze zich oriënteren op een komst naar Nederland, tot het daadwerkelijk starten en groeien van hun onderneming. Uit het onderzoek blijkt dat Nederland een aantrekkelijk land is om in te leven en te werken, maar dat de overheid meer kan doen om buitenlands talent aan te trekken en te verwelkomen. Met name de communicatie, begeleiding, en administratieve procedures kunnen beter. De eindresultaten zijn afgerond en gebundeld in de Rapportage City Deal Warm Welkom Talent. Met deze publicatie is de City Deal als zodanig afgerond en worden de aanbevelingen nu uitgevoerd.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Groningen en de ministeries van EZ, SZW, VenJ en OCW, Expatcenter Amsterdam Area, Startup Amsterdam, Startup Delta, VNO-NCW, ONL, KvK, MKB Nederland, UWV, RVO, IND, NFIA, externe experts, accelerators, incubators en ambitieuze ondernemers.

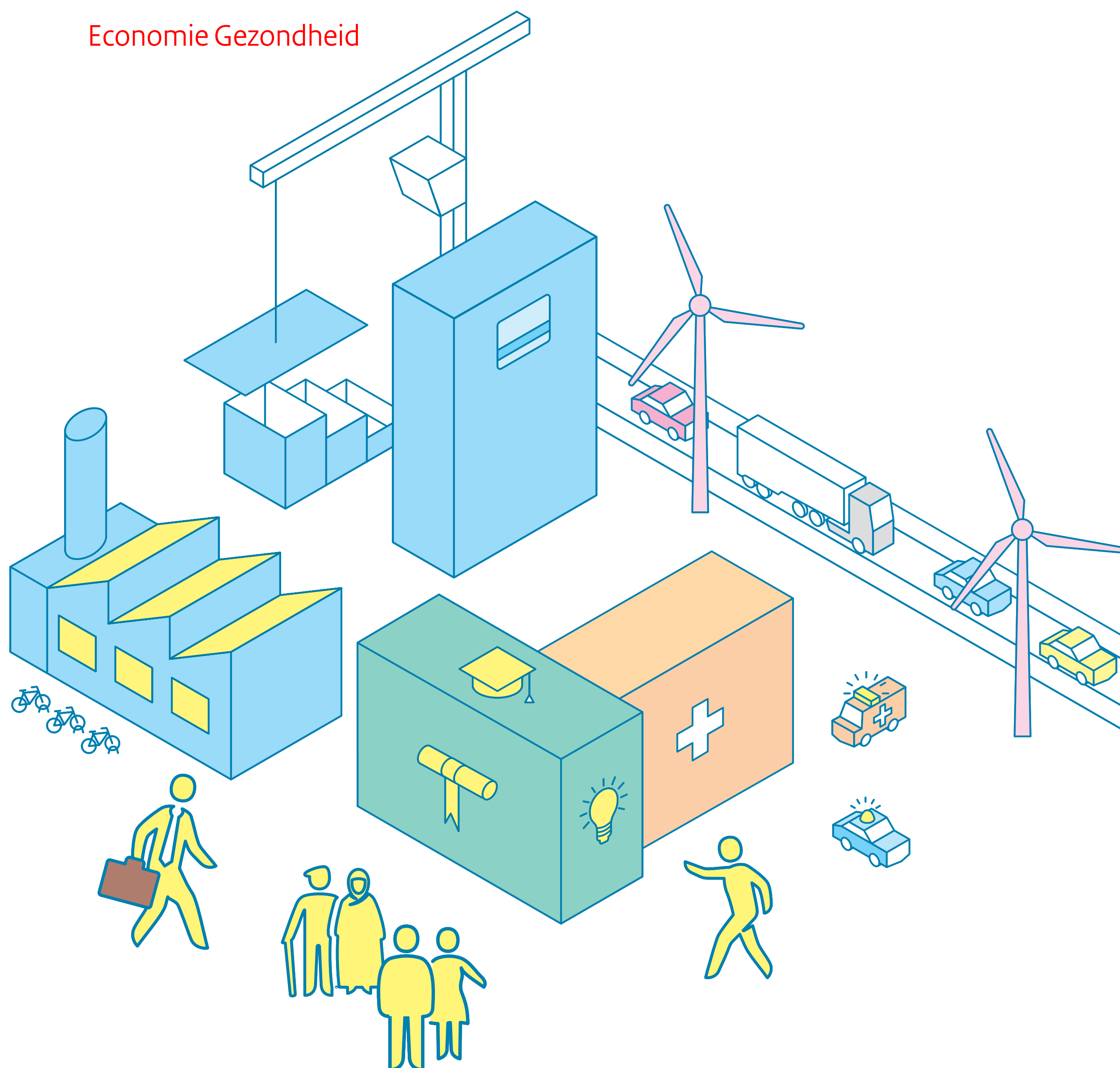
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 **Gezondheid** 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Health Hub

Economie Gezondheid

Omschrijving

Mensen willen gezond kunnen leven in hun stad. Deze City Deal stimuleert gezond leven in de regio Utrecht door een innovatieve en samenhangende aanpak van complexe gezondheidsvraagstukken. Deelnemende partijen zetten zich in voor meer zelfmanagement in de zorg, het verhogen van de kwaliteit van zorgonderwijs en het creëren van gezonde wijken. Utrecht wil zo de Health Hub van Nederland worden en het vestigingsklimaat van de gezondheidsgerelateerde economie van de Utrechtse regio versterken. De City Deal Health Hub bestaat uit vier pijlers: (1) Vestigingsklimaat en campusontwikkeling, (2) Utrecht als modelregio voor zelfmanagement, (3) Talent en professionals en (4) Gezonde wijken. Kern van de City Deal Health Hub is het inventariseren van knellende wet- en regelgeving. Ook voorzien de afspraken in het opzetten van pilots voor een regelarme of -vrije aanpak en de toepassing van bewezen innovatieve technologieën voor de ontwikkeling van een gezonde stad. Zo realiseert Utrecht een living lab op het Utrecht Science Park om innovatieve toepassingen op het gebied van gezond (stedelijk) leven te testen. In de wijk Leidsche Rijn worden de eerste stappen gezet om te kijken hoe zelfmanagement kan worden ingezet om de inwoners langer gezond te laten leven. Maar Utrecht werkt ook heel praktisch aan een betere bereikbaarheid van het Utrecht Science Park.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Utrecht, De Bilt, Driebergen-Zeist, Nieuwegein, Woerden, Stichtse Vecht, Vianen, Bunnik, IJsselstein en Houten, de Provincie Utrecht, de ministeries van EZ, VWS, IenM en OCW, Utrecht Science Park, Economic Board Utrecht, RIVM, TNO, Universiteit Utrecht, UMC Utrecht, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Sint Antonius Ziekenhuis, Saltro Diagnostic and Medical Services BV.

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Waarden van Groen en Blauw in de Stad

Bestuur Economie Gezondheid Klimaat

Omschrijving

Groen en water zijn wezenlijke factoren voor een leefbare en aantrekkelijke stad voor bewoners en bedrijven. Om blijvend te kunnen investeren in groen in de stad is het van belang om beter inzicht te krijgen in de waarde van groen. Wat levert het op voor onze leefomgeving als we de daken vergroenen, extra bomen planten in het park of langs de straat, of het regenwater opvangen in de stadsvijver? En hoe maak je die waarden concreet? Daar ontwikkelden de partijen van deze City Deal een speciale tool voor, de zogenoemde TEEB-tool. Met de tool kan een gemeente met haar vergroeningsagenda een goede business case opbouwen. Ze kan kijken welke winst te behalen valt met groen en blauw en hoe je andere partijen kunt verleiden om mee te doen.

Deze City Deal moet eraan bijdragen dat groen en water een grotere rol spelen in gemeentelijke besluitvorming. Steden en andere partners zijn aan de slag om de waarde van natuurlijk kapitaal in de stad steeds beter in geld uit te drukken. Zo liet de gemeente Den Haag berekenen dat alle woningen in de stad 1,9 miljard euro meer waard zijn dan wanneer er geen bomen, parken en grasvelden zouden zijn geweest.

In de tweede helft van 2017 wordt deze tool bij de Atlas Natuurlijk Kapitaal (ANK) gevoegd, waardoor de resultaten uit de tool locatiespecifiek gemaakt kunnen worden.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Amersfoort, Apeldoorn, Den Haag, Dordrecht, Haarlem, Rotterdam, Utrecht, branchevereniging VHG, Tauw, De Coöperatieve Samenleving B.A., Nederlandse Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitectuur, Rijksuniversiteit Groningen, Hogeschool van Amsterdam en de ministeries van VWS, IenM en EZ.

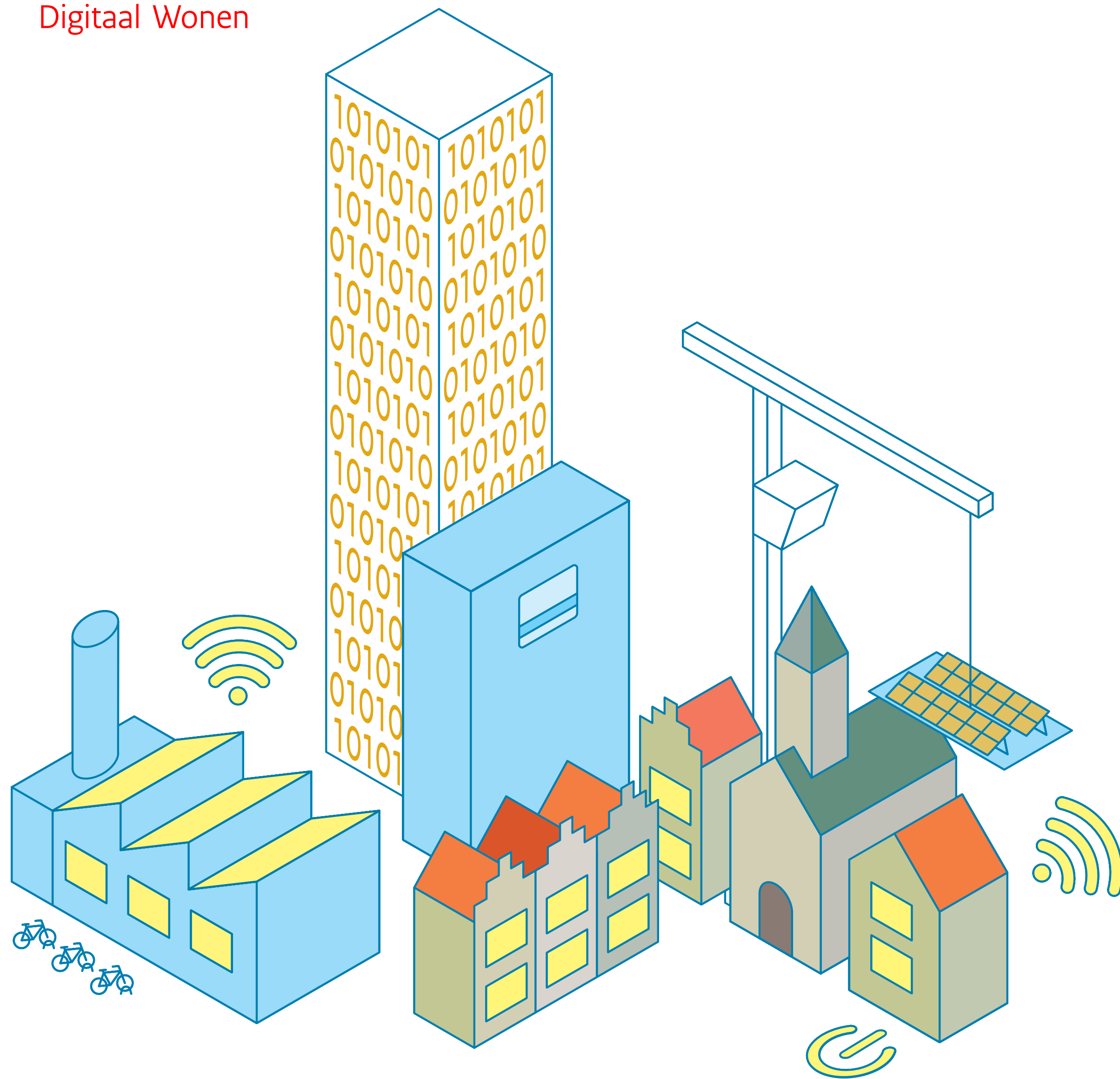
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 **Digitaal** 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

CITYDEAL

Naar een Digitale Woonomgeving

Digitaal Wonen

Omschrijving

Deze City Deal richt zich op het op grote schaal digitaliseren van woningen om zo kosteneffectief de ontwikkeling van innovatieve woon- en zorgdiensten mogelijk te maken en bij te dragen aan sociale cohesie en leefbare steden.

Brabantse steden gaan tot 2020 100.000 woningen digitaliseren. Hiervoor hebben ze samen met de Rijksoverheid, kennisinstellingen en bedrijven een digitaal platform ontworpen waarop inwoners, aannemers, productontwikkelaars, woningcorporaties en gemeenten online informatie kunnen delen. Daarmee kunnen deelnemende partijen allerlei nieuwe diensten aan gaan bieden. Denk hierbij aan het voorbereiden van een verbouwing, het aanbieden van gerichte energiebesparingsmaatregelen of het selecteren van de meest geschikte zorgoplossing aan huis. Inmiddels zijn al meer dan 15.000 woningen gedigitaliseerd.

Via dit digitale platform kan de bewoner veel directer invloed uitoefenen op de inrichting van zijn wijk of woning. Steeds meer inwoners zitten dankzij dit platform zelf aan de knoppen om te zien welke woonverbeteringen in hun woning mogelijk zijn. En wat dat aan besparingen in kosten en energieverbruik oplevert. Naast de realisatie van energiebesparing, versnelt het platform ook het proces van besluit tot installatie van bijvoorbeeld een traplift. Zo heeft de bewoner daar sneller plezier van.

Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat publieke taken, als bijvoorbeeld het verlenen van vergunningen, effectiever en klantvriendelijker worden.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars De gemeenten Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Breda en Helmond, de provincie Noord-Brabant, Woonconnect BV, Stichting BIM loket, Stichting SPARK campus, TU Eindhoven, de ministeries EZ, IenM en BZK.

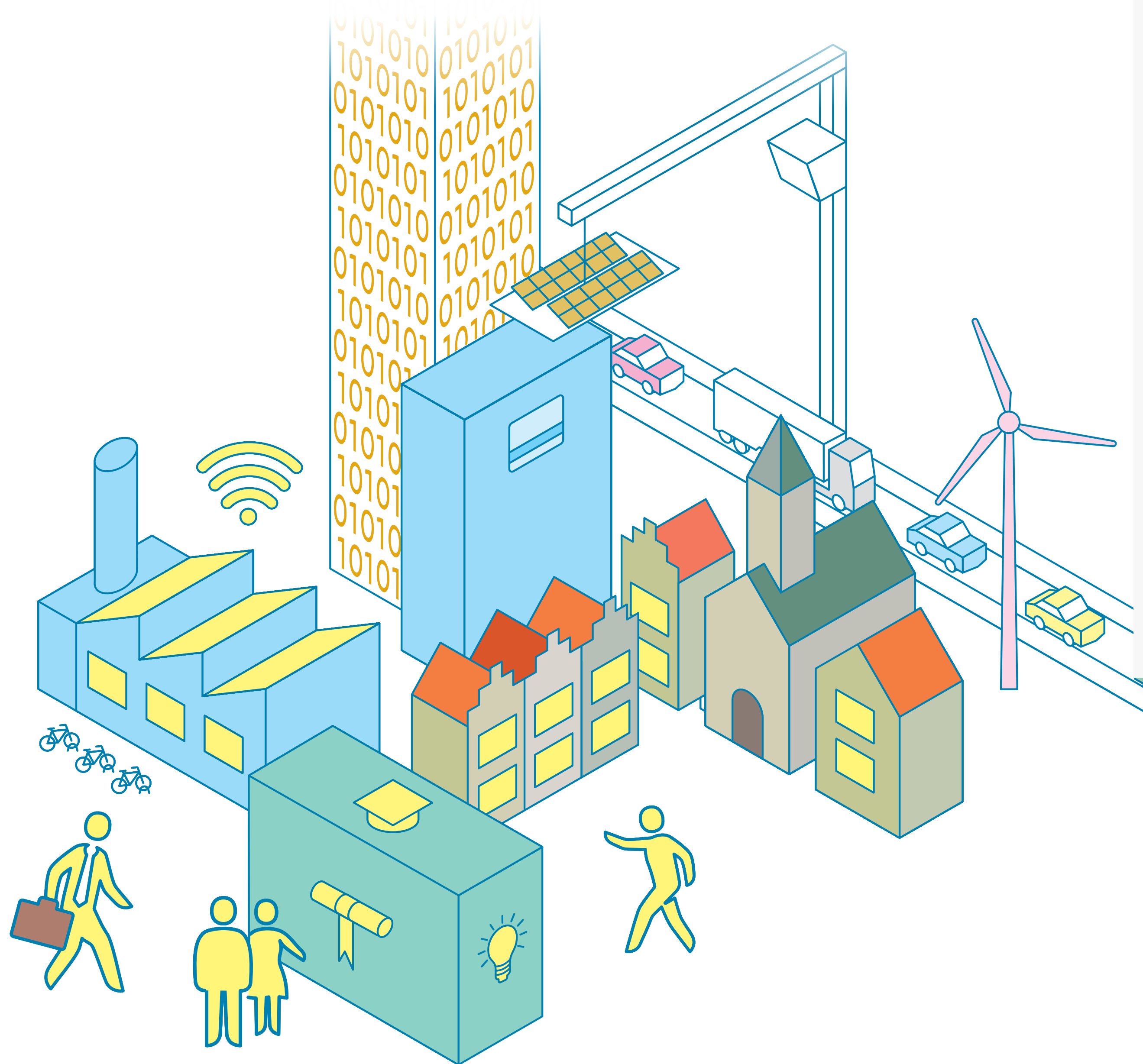
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 **Mobiliteit** 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 Wonen

CITYDEAL

Clean Tech

Energie Mobiliteit Onderwijs Werk

Omschrijving

Deze City Deal heeft als doel om schoon, veilig, energieneutraal en circulair produceren en consumeren mogelijk te maken in de Stedendriehoek rond Apeldoorn, Deventer en Zutphen. De City Deal bouwt voort op de agenda van de Clean Tech Regio. De Clean Tech regio heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal en afvalvrij te zijn. De Clean Tech Regio gaat voor 10 procent extra vermindering van CO₂-uitstoot in 2020 (-/- 200.000 ton), 33 procent minder afvalstromen per jaar (-/- 20.000 ton) en uiteindelijk nul procent restafval in 2030. Ook moeten er in 2020 4.000 nieuwe cleantech-banen bij zijn gekomen. Om dat te bereiken, bevat deze City Deal concrete projecten waarin verschillende partners hun energie steken. Zo is het CleantechLab gestart, waar deskundigen uit bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en overheid samen werken aan complexe opgaven op het snijvlak van ruimtelijke ordening en energietransitie. Ook is het streven om onderwijs nadrukkelijk te betrekken bij de transitie-opgaven. Dat doet de regio met talloze initiatieven, zoals het Deventer Open Innovation Centre (DOIC) van Akzo Nobel, waar startups kunnen beschikken over een internationale innovatieplek. En met de Woonwensenconfigurator, een laagdrempelige internettool die bepaalt of je huis maatregelen nodig heeft voor energiebesparing.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Apeldoorn, Deventer, de ministeries van EZ, IenM en OCW, de Strategische Board Stedendriehoek, Wgr regio Stedendriehoek, provincies Gelderland en Overijssel, Deventer Open Innovation Center, Clean Tech Delta Coöperatief U.A., Hedgehog Applications B.V. en de Participatiemaatschappij Oost Nederland N.V.

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

CITYDEAL

Circulaire Stad

Economie Energie Klimaat Wonen

Omschrijving

Een circulaire economie helpt bij het zorgvuldig omgaan met schaarse grondstoffen en beperkt de uitstoot van broeikasgassen. Juist in stedelijke regio's komt vraag en aanbod van grondstoffen samen. Amsterdam heeft als eerste gemeente en regio ter wereld onderzoek gedaan naar kansen voor een circulaire economie. Om de circulaire economie verder op weg te helpen, en meer initiatieven mogelijk te maken, brengt de City Deal Circulaire Stad partijen samen. Deze partijen stimuleren de toegang tot de circulaire economie voor vragers en aanbieders. Dit doen zij door kennis en goede voorbeelden toegankelijk te maken via gezamenlijke platforms en door koplopers in de etalage te zetten. Steden hebben elkaar gevonden en zetten samen stappen om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. De kracht van deze City Deal is dat iedere stad deze transitie op haar eigen wijze vormgeeft, maar daarbij wel leert van ervaringen in andere steden. De ambitie is om uiterlijk in 2050 volledig circulaire steden te hebben, analoog aan de ambitie zoals verwoord in het Rijksbrede programma Circulaire Economie. Concreet voeren de betrokken steden elk minstens twee circulaire projecten uit. In living labs geven de aan deze City Deal deelnemende gemeenten en ministers openheid en leren ze van elkaars ervaringen. Zo worden in Amsterdam in het gebied Buiksloterham bouw kavels verkocht waarop circulair en duurzaam wordt gebouwd door bouwgroepen en individuele zelfbouwers. In Utrecht wordt een circulair gebouw gerealiseerd: de voormalige Knoopkazerne wordt omgebouwd tot een multifunctioneel rijksgebouw. Daarnaast transformeert het Beurskwartier/Lombokplein rondom het Centraal Station in een living lab. Hier doet Utrecht ervaringen op met het slim ontwerpen van gebouwen en de openbare ruimte, waarbij hergebruik van grondstoffen centraal staat.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Amsterdam, Apeldoorn, Almere, Dordrecht, Haarlemmermeer, Rotterdam, Utrecht, Venlo, TNO, Coöperatieve Circle Economy U.A., Royal HaskoningDHV, de ministeries van IenM, EZ en BZK.

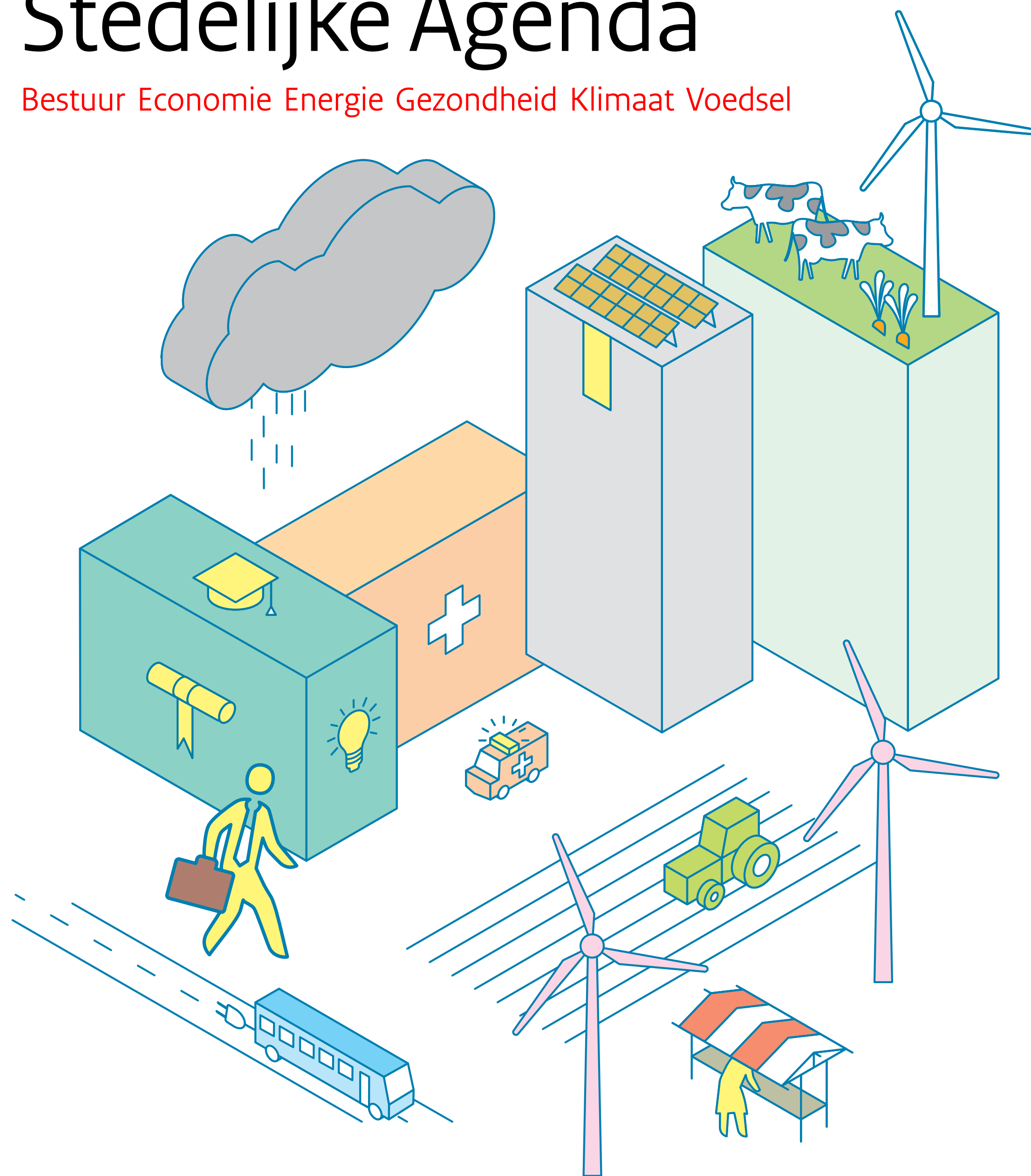
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Voedsel op de Stedelijke Agenda

Bestuur Economie Energie Gezondheid Klimaat Voedsel

Omschrijving

Het voedselsysteem staat voor een grote opgave. Voldoende gezond, veilig en duurzaam geproduceerd voedsel moet beschikbaar en toegankelijk worden voor iedereen. Willen steden iets doen aan duurzame ontwikkeling, dan moeten ze wel voedsel daarin betrekken. Bij uitstek zijn het dan ook juist steden die invulling geven aan voedselbeleid, waarin welzijn, economie, duurzaamheid en een gezonde leefomgeving op elkaar worden afgestemd.

In deze City Deal wordt gewerkt aan een gezond, veilig en ecologisch houdbaar voedselsysteem voor iedereen in en rond de stad. Samen met ondernemers worden nieuwe, innovatieve businessmodellen ontwikkeld, die zijn gebaseerd op een circulaire economie. Er wordt samengewerkt met het bedrijfsleven en andere partijen om (lokale) initiatieven te versterken die de voedselsector verduurzamen en voedselketens innoveren en verkorten. Hierbij worden niet alleen ketenpartijen binnen de stad betrokken, maar juist ook de relatie gelegd met het omliggende landelijk gebied. Van FoodValley en AgriFood Capital tot Dairy Campus en Food Tech Brainport. Maar ook in de vier grote steden van Nederland barst het van kansrijke initiatieven op het gebied van voedsel. Het vergaren van meer kennis over voedsel leidt tenslotte tot verbetering van het voedselonderwijs, versterking van de economie rondom voedsel en het tegengaan van voedselverspilling.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Amsterdam, Almere, Den Haag, Ede, Groningen, Leeuwarden, Den Bosch, Venlo, Helmond, Utrecht, Oss, Rotterdam, provincie Gelderland, provincie Noord-Holland en de ministeries van EZ, BZK, VWS en OCW.

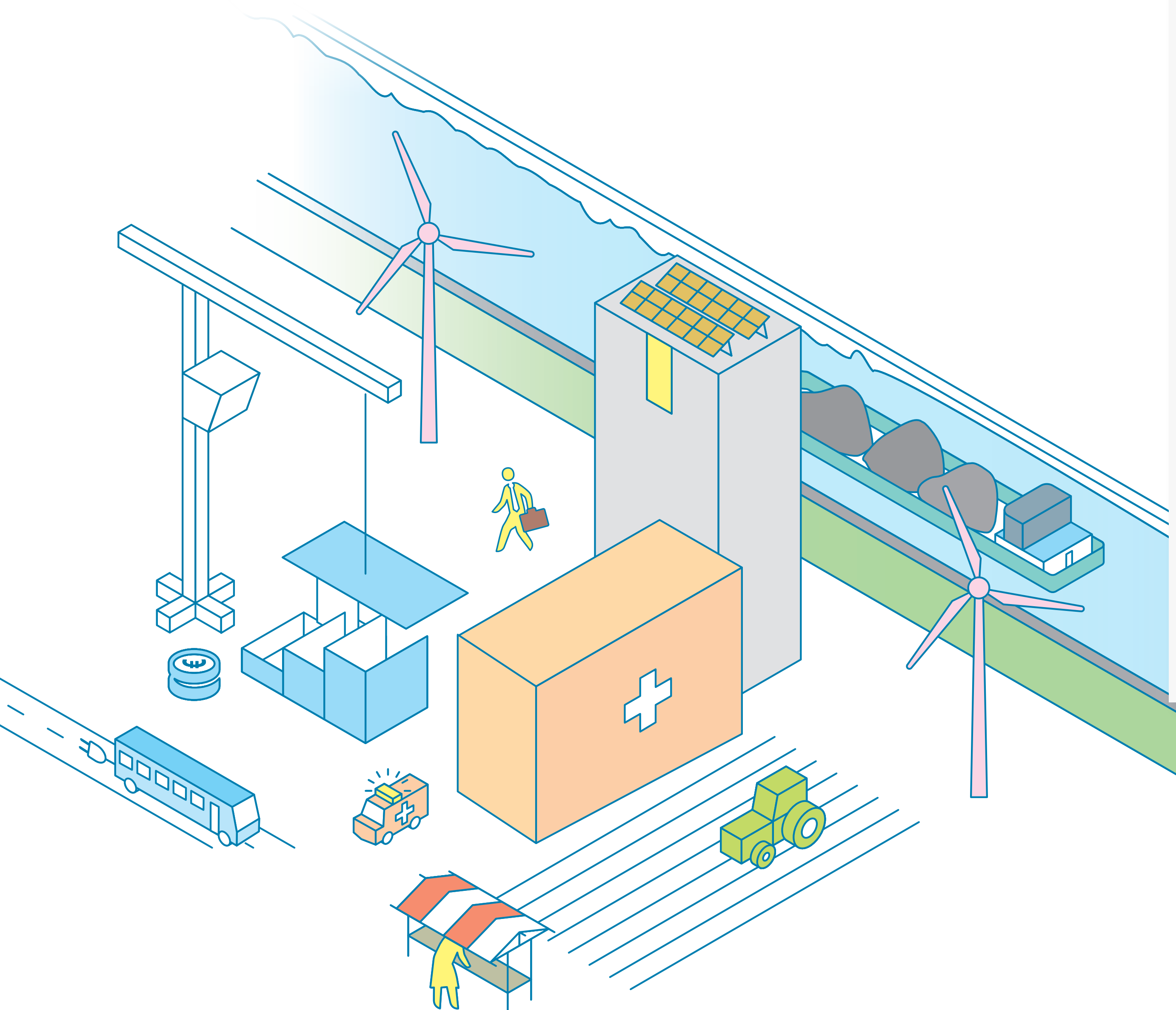
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 **Energie** 5 **Gezondheid** 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 **Voedsel** 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Gelrestad

Economie Energie Gezondheid Voedsel

Omschrijving

Deze City Deal zoekt de meerwaarde van de samenwerking tussen de sectoren energie, voeding en gezondheid, om zo onder andere de regionale economie te versterken. Dit gebeurt door innovaties te versnellen binnen en tussen deze drie sectoren. Via vijf actiesporen werken de partijen aan het versnellen van innovaties en concrete verzoeken aan het rijk voor bijvoorbeeld meer experimenteerruimte. Een voorbeeld is de totstandkoming van het World Food Center (WFC) in Ede, waar met internationale uitstraling werk wordt gemaakt van cross-overs tussen Energy, Food en Health. In het WFC worden onderzoekers, consumenten en producenten van voeding uitgedaagd om samen met de voedselvraagstukken van deze tijd aan de slag te gaan. Een ander initiatief is een aanbestedingsproject, waarbij 17 gemeenten kiezen voor regionaal opgewekte duurzame elektriciteit voor hun eigen organisaties en openbare ruimten. Het is de bedoeling dat straks onder meer gemeentelijke kantoren, wijkcentra, sporthallen en openbare verlichting deze stroom gaan gebruiken. De gemeenten vragen aan energieleveranciers om duurzame elektriciteit te leveren, die uiteindelijk helemaal regionaal moet zijn opgewekt door energiebronnen die (deels) nog moeten worden gerealiseerd. Het is de eerste aanbesteding in Nederland waarin dit zo expliciet wordt vastgelegd.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Arnhem, Nijmegen, Ede-Wageningen, Apeldoorn, provincie Gelderland, Stichting Economic Board Arnhem-Nijmegen, Stichting Strategische Board Stedendriehoek, Radboud Universiteit, Universiteit Wageningen en Stichting Wageningen Research, Papendal Holding BV, J.K. Cappon, RadboudUmc, Industriepark Kleefsewaard, ENGIE Energie Nederland Duurzaam Holding BV, Alliander, Rijn-IJssel Energie Coöperatie, Stichting Wiek-II, Alliantie Voeding in de Zorg, ACBN Evenementenbureau Nijmegen en de ministeries van EZ en VWS.

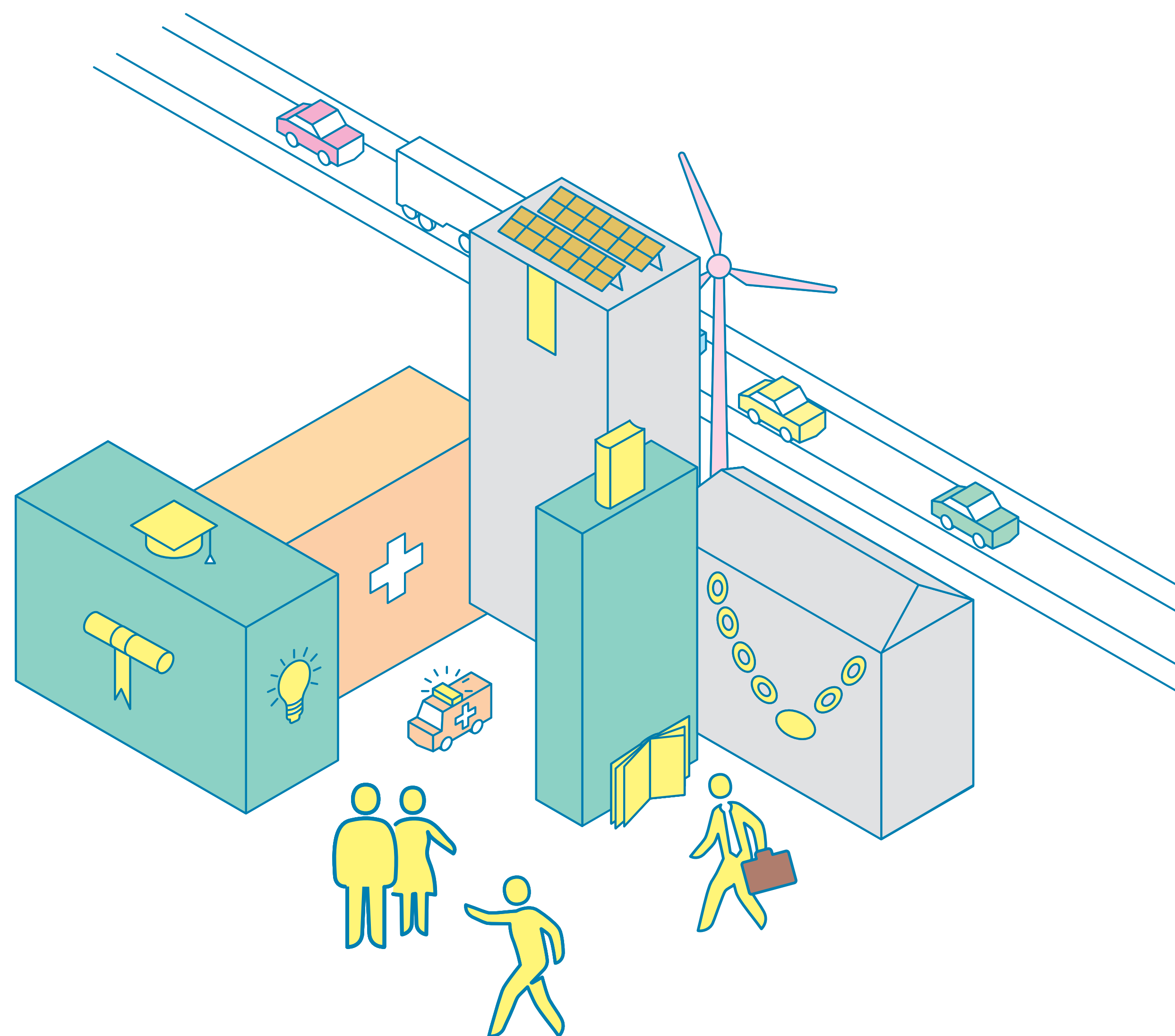
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Kennis Maken

Bestuur Onderwijs

Omschrijving

De inzet van deze City Deal is het tot stand brengen van een versnelling in het oplossen van maatschappelijke opgaven van steden door onderzoekers, docenten en studenten hierbij grootschalig te betrekken. De betrokken steden, kennisinstellingen en andere partners beschouwen dit enerzijds als een vorm van kennisbenutting en anderzijds als het aanbieden van de stad als leeromgeving voor studenten. Centraal in de City Deal staan talentontwikkeling, ondernemerschap én het stimuleren van maatschappelijke betrokkenheid.

De betrokken steden, kennisinstellingen en maatschappelijke partners willen zo de beschikbare kennis effectief benutten. Tegelijkertijd kan de stad dienen als rijke leeromgeving voor studenten. Deze nieuwe, intensieve samenwerking moet zorgen voor evidence-based stedelijk beleid. En het biedt de studenten een rijke leeromgeving aan waarbij onderwijs, onderzoek en de praktijk met elkaar zijn verbonden. Studenten zullen samen met onderzoekers en mensen uit de praktijk de relevante onderzoeksvragen formuleren, nader onderzoek doen naar stedelijke problemen en oplossingsrichtingen proberen te formuleren. Zo werkt Nijmegen samen met studenten van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen aan een onderzoek naar hoe je talent kunt versterken. In de City Deal gaan steden en kennisinstellingen verder om dit soort initiatieven te verbreden, te verdiepen en op te schalen. Zo hebben in Leiden de universiteit, hogeschool, UMC en de gemeente medio 2017 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Het Netwerk Kennis Steden (NKS) met hun Universiteiten en Hogescholen, Amsterdam, Eindhoven, Nijmegen, Delft, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Wageningen de VSNU en de Vereniging Hogescholen en de ministeries van BZK en OCW.

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

CITYDEAL

Woningabonnement

Energie Wonen

Omschrijving

Het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad is een enorme opgave in ons land. Bestaande maatregelen blijken vaak weinig effect te hebben in de praktijk. Slimmere beleidsinstrumenten zijn nodig om onze klimaatdoelstellingen te halen, zoals de City Deal Woningabonnement. Deze City Deal richt zich op een energietransitie waarbij de consument niet zelf energiebesparende maatregelen hoeft te financieren maar deze via een maandelijkse vergoeding betaalt. Partijen binnen deze City Deal ontwikkelen zo een instrument voor huiseigenaren om de drempel te verlagen om energiebesparingsmaatregelen te nemen.

Particuliere huiseigenaren in Overijssel krijgen de mogelijkheid om een abonnement te nemen op energiebesparende maatregelen in hun huis. De huiseigenaren hoeven daardoor vooraf geen eigen spaargeld in energiebesparing (isolatie) of energieopwekking (zonnepanelen, warmtepomp) te steken. Ze betalen per maand via een abonnement bij een centrale organisatie de bedrijven die de voorzieningen aanleggen. Zij kunnen dit abonnementsgeld betalen doordat hun energierekening daalt en krijgen een garantie op hun energiebesparing. Na afloop van de abonnementsperiode (10, 15 of 20 jaar) blijven de energievoorzieningen eigendom van de huiseigenaar. Niet alleen verbruikt de eigenaar minder energie en heeft hij meer wooncomfort, het huis is ook meer waard. Het Woningabonnement, dat is gestart als pilot bij 15 huishoudens in Deventer, staat nu voor een opschaling naar uiteindelijk 600 woningen in heel Overijssel. Maar daar blijft het niet bij. Het concept wordt de komende twee jaar overgenomen door andere gemeenten. Op het abonnement komt een keurmerk dat een goede uitvoering en financiering garandeert.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Deventer, Breda, Ede, Enschede, Lochem, Zutphen, Provincie Overijssel, Energiefonds Overijssel, VNO/NCW Midden, Bouwend Nederland, Uneto-VNI, MKB Deventer en de Deventer Kring van Werkgevers en het ministerie van BZK.

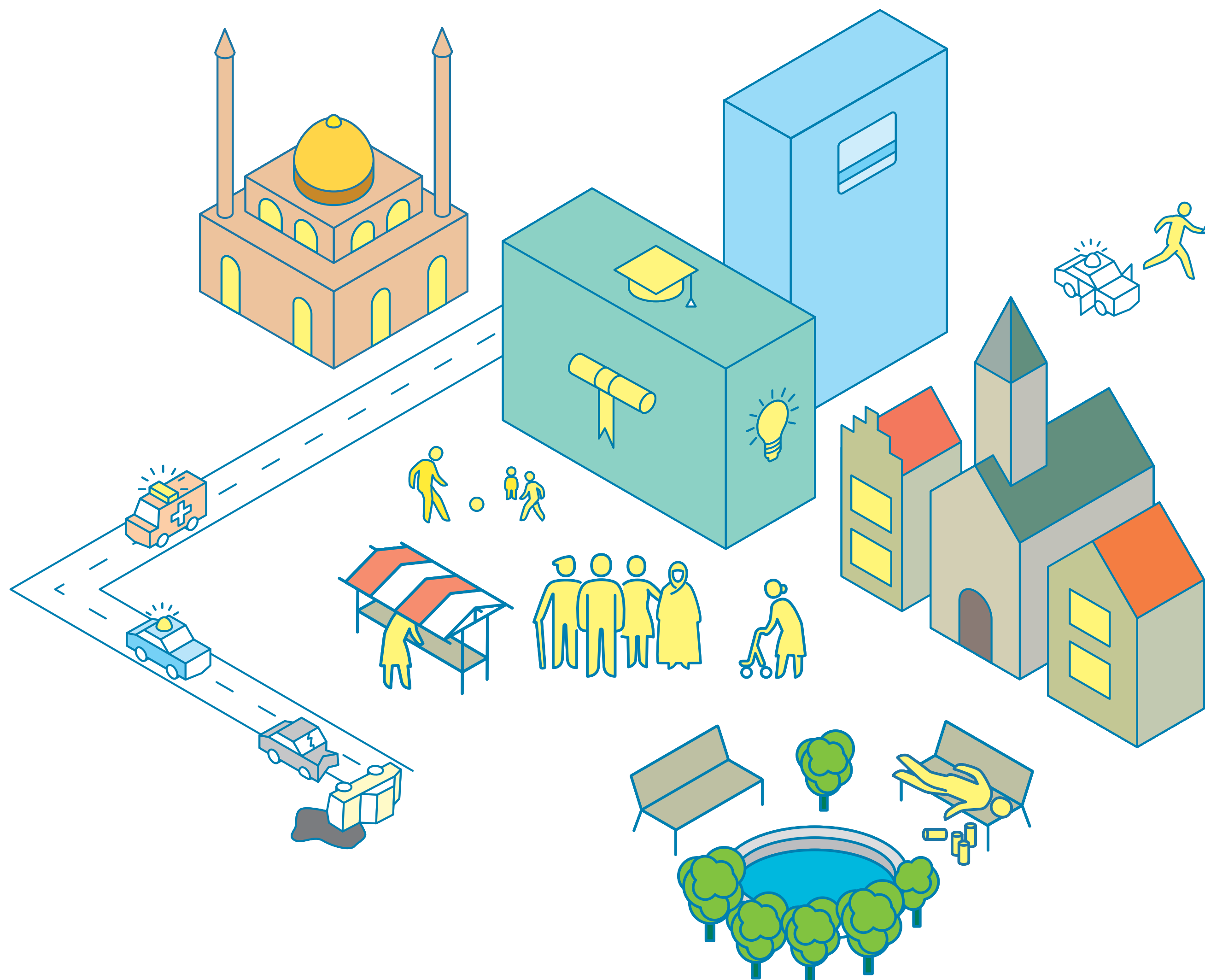
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Zorg voor Veiligheid in de Stad

Sociale inclusie Veiligheid

Omschrijving

In deze City Deal experimenteren zeven steden met nieuwe manieren om instanties voor zorg en veiligheid beter te laten samenwerken. Om zo criminaliteit en overlast in de stad te beperken en het liefst te voorkomen. Veel zaken op gebied van veiligheid en zorg zijn goed geregeld: de informatie is er vaak wel, maar soms niet op de juiste plaats of bij de juiste instantie. Daardoor kunnen mensen, met name risicojeugd en personen met verward gedrag, tussen wal en schip terecht komen. Als problemen bij deze groepen vroeg worden gesignaleerd en in samenhang worden aangepakt, voorkomt dat veel leed én hoge maatschappelijke kosten. Nu al werken partijen als wijkteams, sociale diensten, werkgevers, schuldhulpverlening, scholen, woningcorporaties, verzekeraars, veiligheidshuis en politie steeds vaker samen, maar het kan nog beter.

Op dit moment wordt bijvoorbeeld gewerkt aan betere begeleiding van personen nadat ze vrijkomen uit de gevangenis. Daarvoor worden samenwerkingen opgezet tussen uitkeringsinstanties, woningcorporaties en zorgverleners. Zodat een uitkering, huis en goede zorg zijn geregeld als gedetineerden vrijkomen. Dat verkleint de kans op terugvallen in oude patronen, die de maatschappij veel overlast en schade opleveren. Rond de experimenten worden ook leerkringen opgezet die bijdragen aan het gezamenlijk leervermogen. Op de lange termijn draagt de City Deal bij aan systeemvernieuwingen die ervoor zorgen dat kwetsbare personen minder in aanraking komen met justitie en hun recidive vermindert. Het draagt er ook aan bij dat het zorg- en veiligheidssysteem beter bij de leefwereld en mogelijkheden van burgers aansluit. Het levert ook een verbeterd fundament voor gegevensuitwisseling tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein, waarbij per doelgroep specificaties mogelijk zijn. Bovendien wordt gestreefd naar het signaleren van onvolkomenheden, botsende logica's en knelpunten bij gemeenten en de ministeries. Dit zal resulteren in concrete voorstellen voor aanpassingen van werkprocessen en wet- en regelgeving.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Almere, Breda, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Tilburg, Zoetermeer en de ministeries van VenJ, VWS, SZW en BZK.

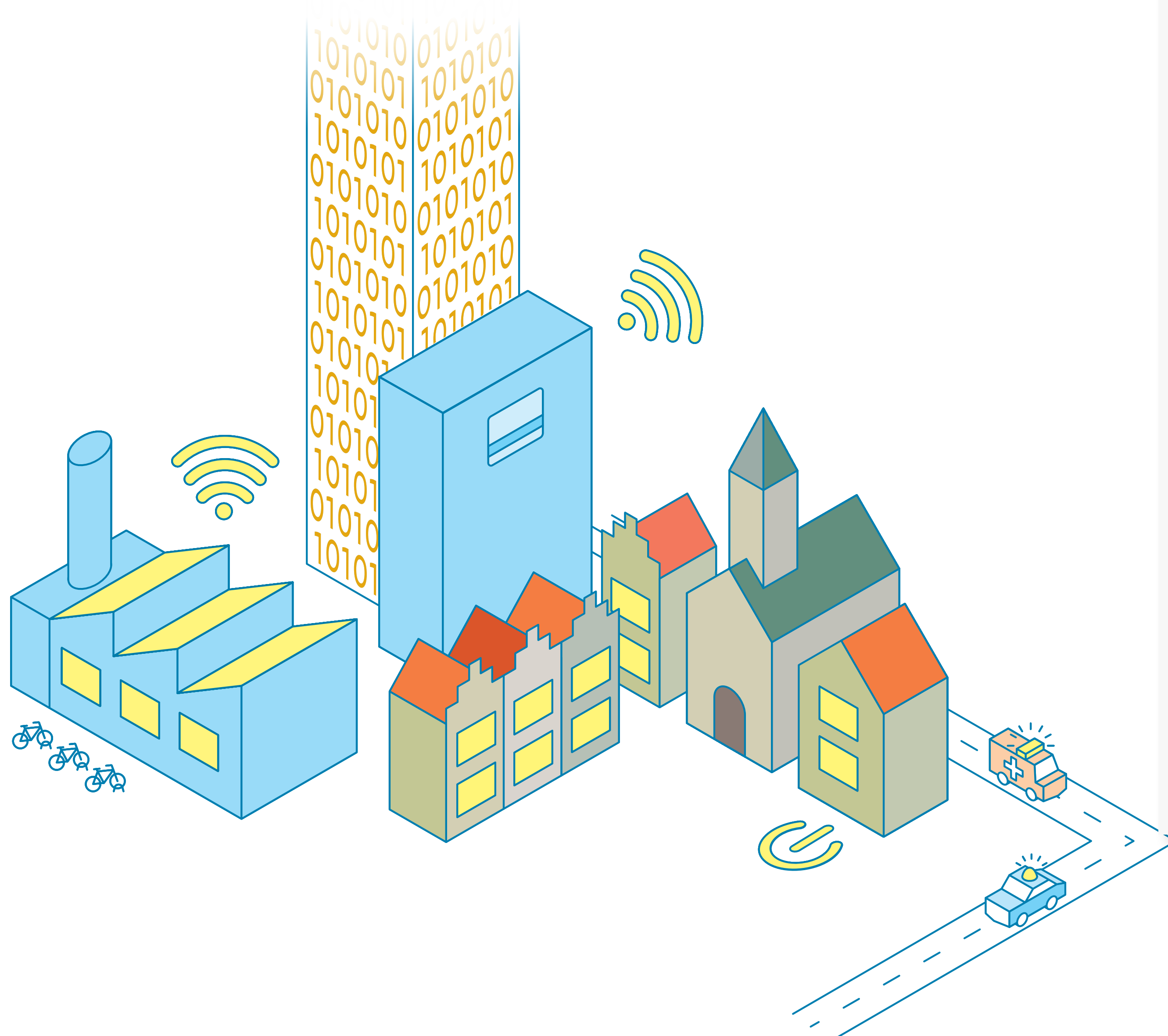
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 **Digitaal** 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 **Veiligheid** 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

CITYDEAL

Zicht op ondermijning

Digitaal Veiligheid

Omschrijving

De integrale aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit, waarbij opsporingsdiensten met het lokaal bestuur gezamenlijk optrekken als één overheid, wordt elk jaar intensiever. In die aanpak bundelen de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Tilburg en Utrecht, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), de Nationale Politie, het OM en de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Veiligheid en Justitie en Financiën/Belastingdienst hun krachten via deze City Deal. Met deze City Deal verwachten de samenwerkende overheden onderliggende patronen van ondermijnende criminaliteit beter zichtbaar te maken, omdat ze beter gebruik kunnen maken van verschillende informatiebronnen in combinatie met nieuwe data-analysemethoden. Door beschikbare data te combineren, en deze met moderne technieken te analyseren, zou meer zicht moeten ontstaan op patronen en structuren van georganiseerde criminaliteit. Het gaat dus niet om het opsporen van individuele gevallen, maar het leggen van verbanden. Aan de basis hiervan ligt informatie die al aanwezig is bij het CBS. Deze wordt aangevuld met data van overheden en andere betrokken partijen. Dit gebeurt binnen de wettelijke kaders voor privacybescherming. In de vijf gemeenten worden projecten opgestart die aansluiten bij lokale of regionale problematiek. De gekozen thema's zijn 'drugscriminaliteit', 'integriteit financiële stromen en vastgoedfraude'. De uitkomsten van de data-analyses uit de verschillende projecten worden gebruikt om te komen tot effectievere (preventie)strategieën. En om de aanpak beter te kunnen toespitsen op kwetsbare maatschappelijke sectoren of beleidsterreinen.

[Meer informatie >](#)

Ondertekenaars Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Tilburg, het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Nationale Politie en het Openbaar Ministerie, de ministeries van VenJ, Financiën en BZK.

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 **Sociale inclusie** 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Stedelijke Armoede

Bestuur Sociale Inclusie Werk Wonen

Omschrijving

Het Partnership Stedelijke Armoede heeft als doel om (structurele) armoede te bestrijden. De nadruk ligt op het doorbreken van hardnekkige, wijdverbreide armoede in achterstandswijken en het bevorderen van sociale inclusie van kwetsbare groepen. Specifiek gaat het hierbij om kinderen, daklozen en de Roma-gemeenschap in Europa. Het Partnership benadert het vraagstuk van stedelijke armoede op integrale wijze door een plaatsgebonden en persoonsgebonden aanpak te combineren.

Stedelijk armoede is een van de vier pilot Partnerships, en al sinds eind 2015 actief. Frankrijk en België coördineren dit Partnership. Daarnaast zijn drie andere lidstaten, zeven steden, twee regio's, en zeven stakeholders, partner. Tot slot, werkt dit Partnership samen met andere Partnerships, met name met Huisvesting en Inclusie van Migranten en Vluchtelingen.

[Meer informatie >](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 **Sociale inclusie** 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Huisvesting

Economie Sociale inclusie Wonen

Omschrijving

Betaalbare huisvesting van goede kwaliteit is het doel van dit Partnership. Het Partnership richt zich op toegankelijke betaalbare huisvesting, staatsteunregelgeving en algemeen huisvestingsbeleid. Het Partnership richt zich op vijf acties:

- 1 Ontwikkelen van een richtsnoer voor de toepassing van EU-regelgeving voor sociale en/of betaalbare huisvesting, in lijn met richtlijn voor EU-staatssteunregelgeving.
- 2 Capacity building voor de toepassing van staatssteunregels voor een betaalbare woningbouwsector op stadsniveau.
- 3 Herzien van het SGEI-besluit (Services of General Economic Interest) voor de definitie van de doelgroep voor 'sociale huisvesting'.
- 4 Ontwikkelen van een good practice database voor betaalbare huisvesting (toolkit).
- 5 Bieden van beleidsvoorlichting over sociale en betaalbare huisvesting in Europa.

Het Partnership Huisvesting is een van de vier pilot Partnerships en sinds eind 2015 actief. De stad Wenen en de lidstaat Slowakije coördineren dit Partnership. Daarnaast zijn zes lidstaten (waarvan twee lidstaten als waarnemer), vijf steden, de Europese Commissie, de Europese investeringsbank, drie stakeholders (AEDES, Housing Europe, International Union of Tenants) en een expert van de faculteit van Urban Studies Science Po, Parijs. Nederland is betrokken als lidstaat, door deelname van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties.

[Meer informatie >](#)

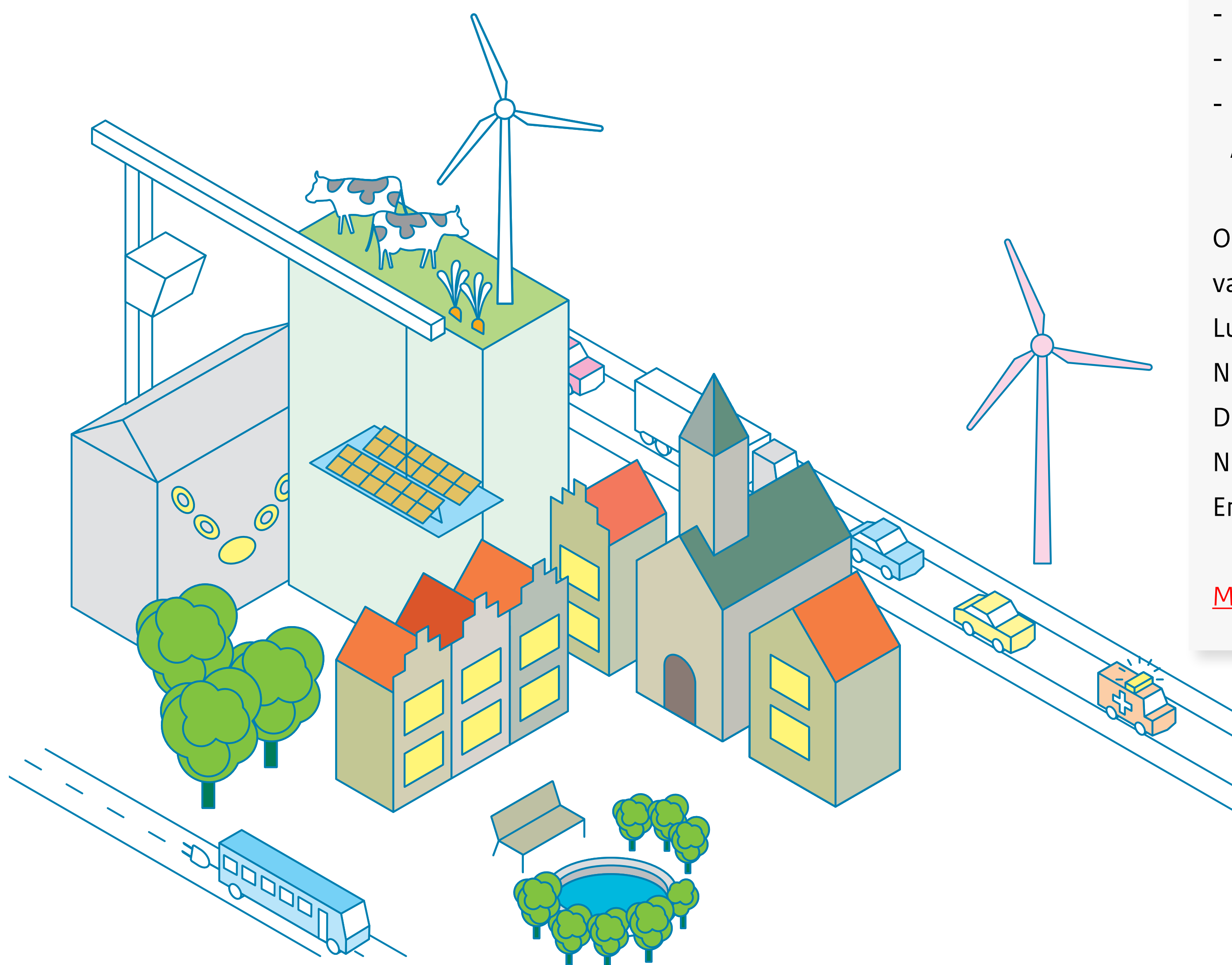
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 **Gezondheid** 6 Klimaat 7 **Mobiliteit** 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

PARTNERSHIP

Luchtkwaliteit

Gezondheid Mobiliteit

Omschrijving

Luchtkwaliteit is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het leven. Het hoofddoel van het Partnership is om de gezonde stad hoger op de EU-agenda te plaatsen en om gezonde stedelijke omgevingen te helpen bereiken. Het Partnership richt zich op vier acties:

- Modelleren van stadsspecifieke situaties
- In kaart brengen van EU-regelgeving en financiering
- Inventarisatie best practices
- Richtlijnen voor stedelijke actieplannen voor luchtkwaliteit voor Cities Air Quality Action Plans

Op basis van deze acties formuleert het Partnership aanbevelingen op het gebied van betere regelgeving, betere financiering en betere kennisdeling. Het Partnership Luchtkwaliteit is een van de vier pilot-Partnerships en al sinds eind 2015 actief. Het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Milieu coördineert dit Partnership. Daarnaast zijn drie andere lidstaten, zeven steden, een consortium van Duits-Nederlandse steden, de Europese Commissie en één stakeholder (Health and Environment Alliance/HEAL) partner.

[Meer informatie >](#)

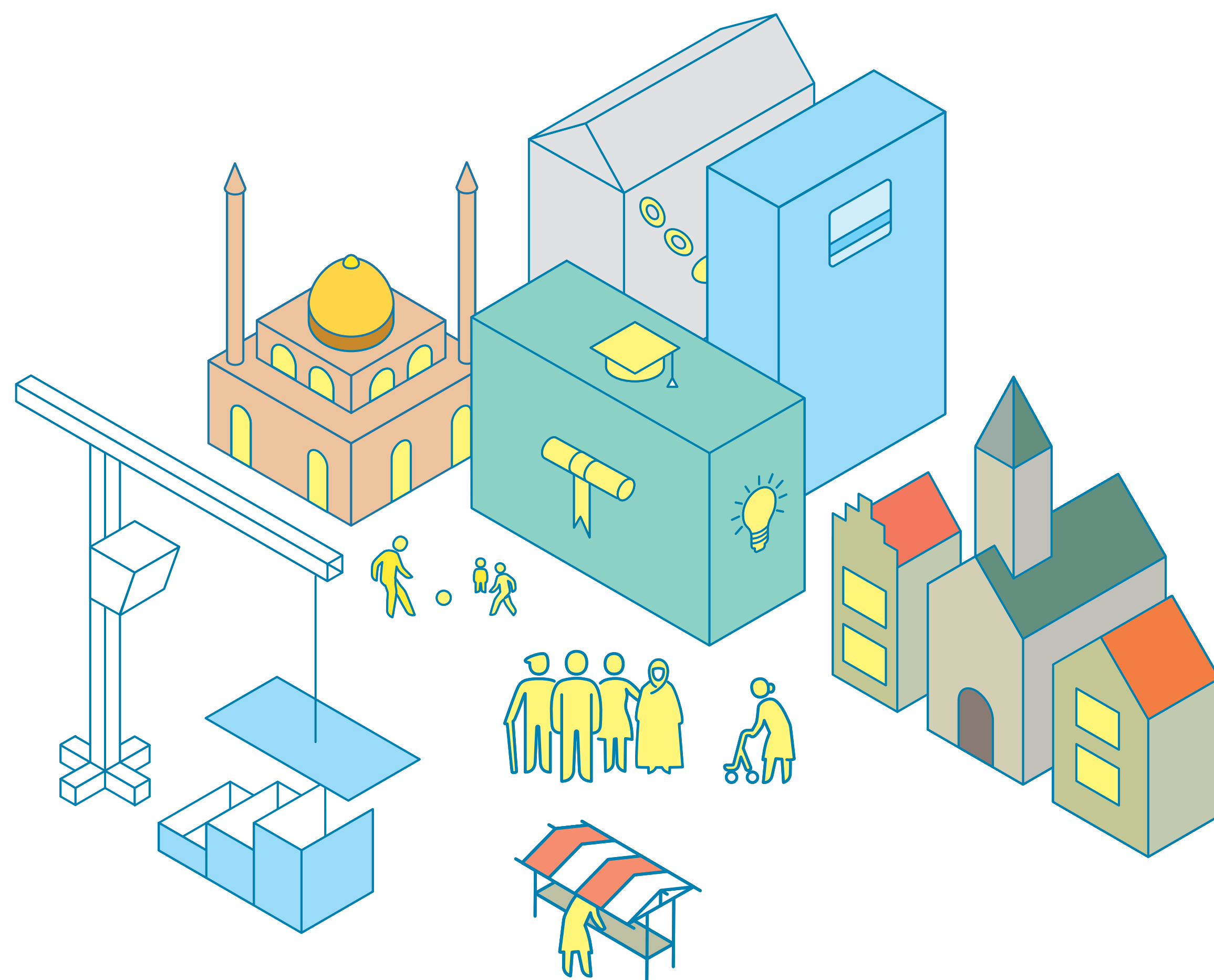
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Inclusie van Migranten en Vluchtelingen

Bestuur Onderwijs Sociale Inklusie Werk Wonen

Omschrijving

Het Partnership Inclusie van Migranten en Vluchtelingen heeft als doel om migranten en vluchtelingen van buiten de EU op een goede manier te laten integreren. Wonen, scholing, culturele integratie, sociale voorzieningen en toegang tot de arbeidsmarkt zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Het Partnership heeft het werk verdeeld in vijf thema's: (1) huisvesting, (2) community building, (3) onderwijs, (4) arbeid en (5) kwetsbare groepen (een van de cross cutting issues die in het Pact van Amsterdam worden genoemd).

'Inclusie' is een van de vier pilot Partnerships, en al sinds eind 2015 zeer actief op een van de meest gevoelige Europese dossiers. Het Partnership kan dan ook al concrete resultaten laten zien, zoals het oprichten van een Migrant Advisory Board, dat past in de filosofie van het Partnership om knelpunten niet alleen voor, maar ook mét, migranten op te lossen. Er wordt daarnaast steeds meer samengewerkt met andere Partnerships, bijvoorbeeld met Huisvesting en Stedelijke Armoede.

Amsterdam en DG Home (Europese Commissie) coördineren dit Partnership.

Daarnaast zijn vier lidstaten, vier andere steden, de Europese Commissie, de Europese investeringsbank, en stakeholders (European Council for Refugees and Exiles (ECRE), Migration Policy Group) betrokken.

[Meer informatie >](#)

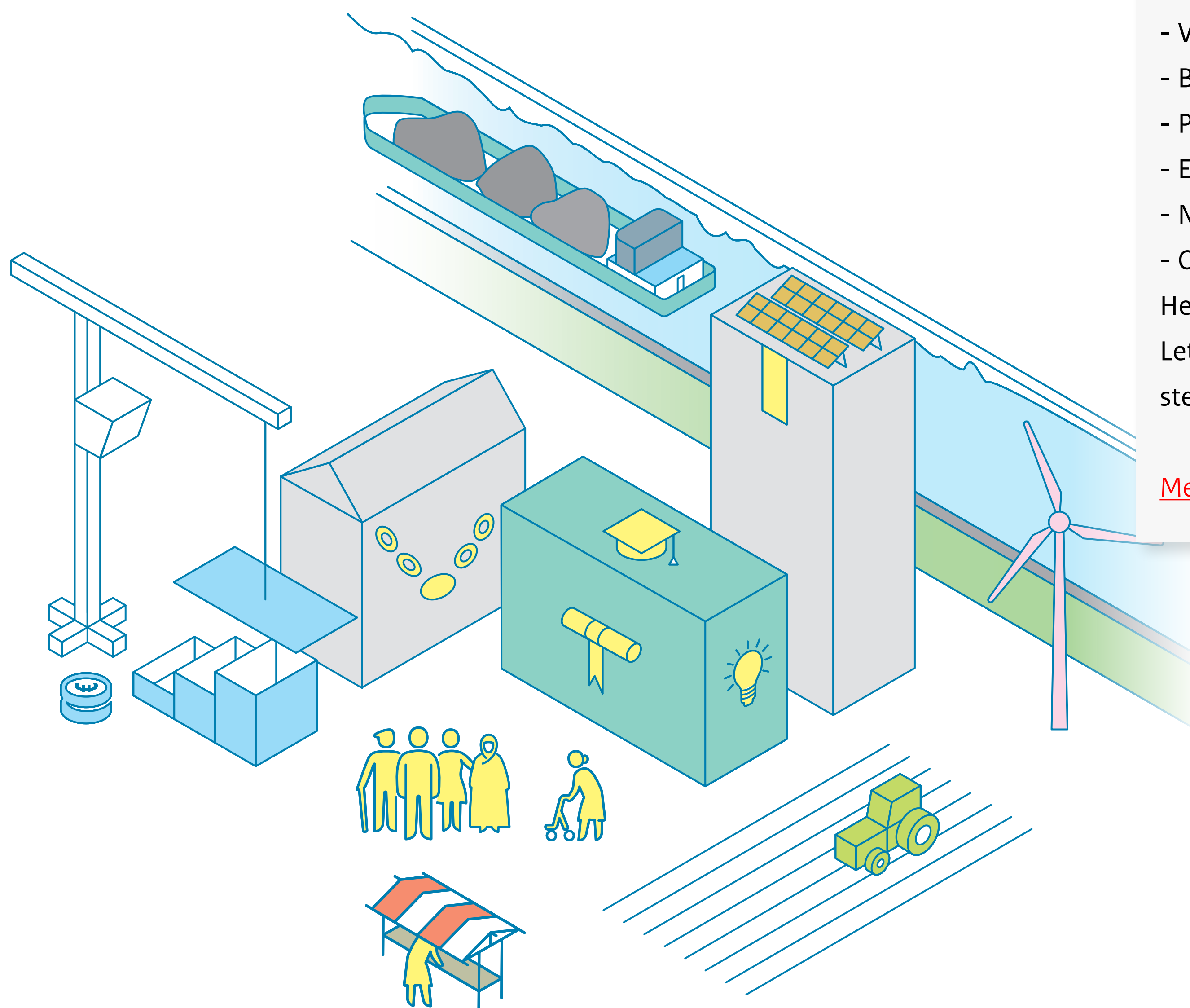
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 **Onderwijs** 9 **Sociale inclusie** 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 **Werk** 13 Wonen

PARTNERSHIP

Lokale werkgelegenheid

Bestuur Economie Onderwijs Sociale inclusie Werk

Omschrijving

Doelstelling van het Partnership Lokale werkgelegenheid is om economische prestaties en bedrijfsontwikkeling op lokaal niveau te ondersteunen. Dit zijn essentiële onderdelen van duurzame ontwikkeling en sociale samenhang van steden.

Het Partnership richt zich op zes onderwerpen:

- Valorisatie van R&D-samenwerking tussen ondernemers en de R&D-gemeenschap
- Bedrijfslocaties
- Publieke dienstverlening
- Effectief lokaal bestuur
- Next economy
- Onderwijs en vaardigheden

Het Partnership is actief sinds begin 2017. Dit Partnership heeft drie coördinatoren: de Letse stad Jelgava, Rotterdam en de lidstaat Roemenië. Daarnaast zijn twee lidstaten, zes steden, Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner.

[Meer informatie >](#)

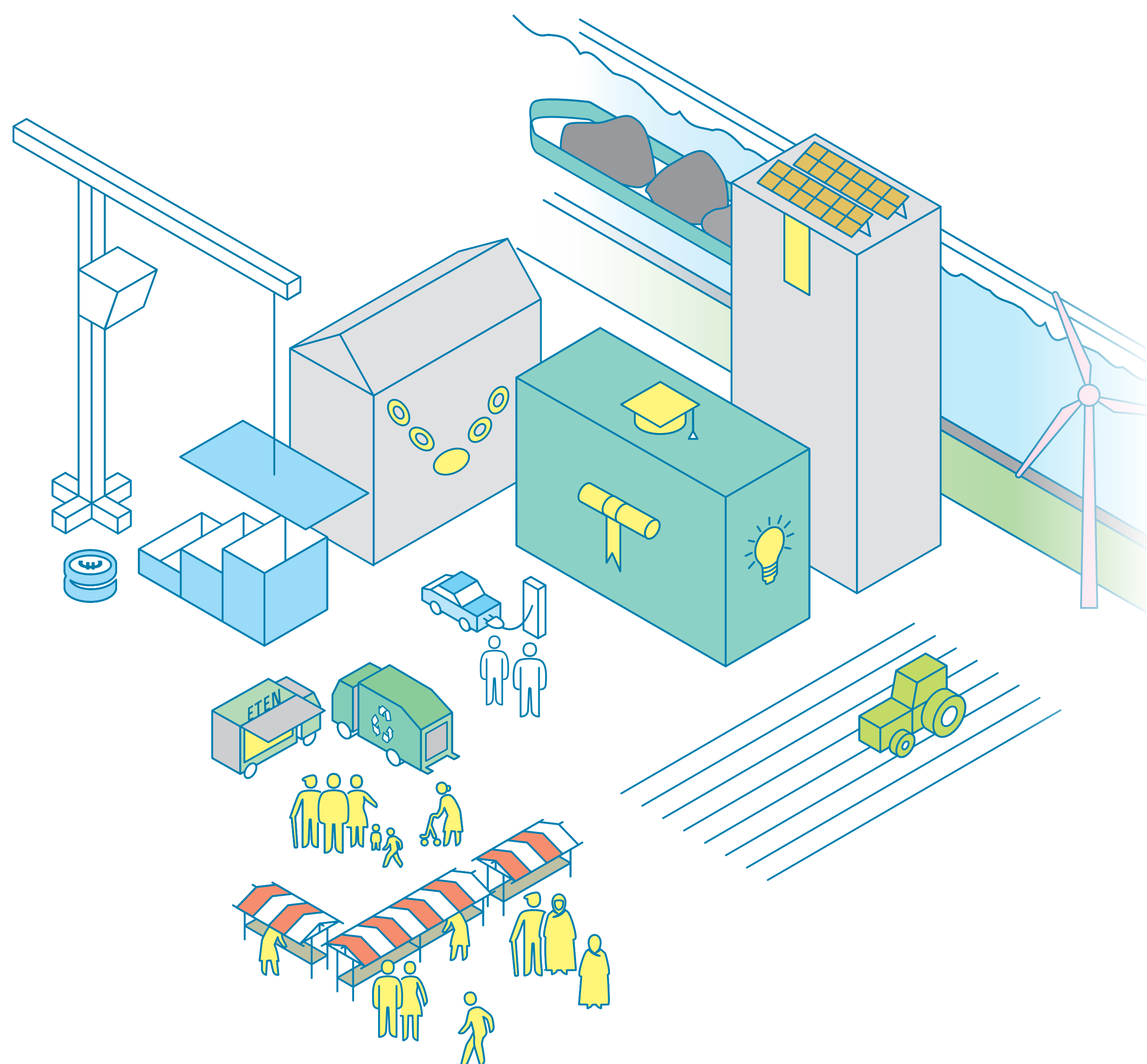
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

PARTNERSHIP

Circulaire Economie

Bestuur **Economie**

Omschrijving

Europese regelgeving en financiering zijn belangrijk voor de ontwikkeling naar een Circulaire Economie. Het doel van het Partnership Circulaire Economie is afvalmanagement (van afval naar grondstof), de deeleconomie en efficiënt gebruik van grondstoffen.

Het Partnership richt zich op vier onderwerpen:

- Urban resource management
- Circulaire business enablers en drivers
- Circulaire consumptie
- Governance

Het Partnership is actief sinds begin 2017. De Noorse stad Oslo coördineert dit Partnership. Daarnaast zijn vier lidstaten, vijf steden, Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner. Den Haag is als enige Nederlandse vertegenwoordiger partner.

[Meer informatie >](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 **Energie** 5 **Gezondheid** 6 **Klimaat** 7 **Mobiliteit** 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

PARTNERSHIP

Stedelijke Mobiliteit

Economie Energie Gezondheid Klimaat Mobiliteit

Omschrijving

Het Partnership Stedelijke Mobiliteit streeft naar het doen van voorstellen voor verbetering en verduurzaming van stedelijke mobiliteit voor steden in de EU. De focus van het Partnership ligt op het bevorderen van actieve en efficiënte transportmiddelen, slim gebruik van de publieke ruimte, innovatieve oplossingen en smart mobility, de integratie tussen stad en regio, soft mobility (waaronder fietsen) en multimodaal openbaar vervoer. Dit is een groot, actief en goed georganiseerd Partnership met veel kennis en ervaring. Niettemin wordt ook gebruik gemaakt van externe experts, met name om knelpunten in regelgeving en financiering in kaart te brengen. Stedelijke Mobiliteit is een thema met raakvlakken met onder andere Luchtkwaliteit, Energietransitie en Digitale Transitie. Er wordt dan ook samengewerkt met de betreffende collega-Partnerships.

Het Partnership is actief sinds voorjaar 2017. Het wordt gecoördineerd door de Tsjechische Republiek en de Duitse stad Karlsruhe. Daarnaast zijn vijf lidstaten, acht steden, twee regio's, drie stakeholders (European Cyclists' Federation, POLIS, UITP), de Europese Commissie, de EIB (Europese Investeringsbank) partner. Nijmegen en Arnhem zijn de Nederlandse partners.

[Meer informatie >](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 **Digitaal** 3 Economie 4 Energie 5 **Gezondheid** 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

PARTNERSHIP

Digitale Transitie

Digitaal Economie Gezondheid

Omschrijving

Het doel van het Partnership Digitale Transitie is het verbeteren van publieke diensten aan burgers en het creëren van nieuwe zakelijke mogelijkheden. De nadruk ligt op toekomstige gezondheids- en sociale zorg, de e-overheid, stedenbouw, en leren en vaardigheidsontwikkeling in de toekomst. Ook de uitrol van een 5G-netwerk en andere belangrijke technologieën (inclusief stedelijke platforms) krijgen aandacht. Daarnaast zijn er twee horizontale thema's: (1) data/standaardisatie/interoperabiliteit en (2) nieuwe bedrijfsmodellen die de stedelijke groei versnellen.

Het Partnership is actief sinds begin 2017. Estland, de Bulgaarse hoofdstad Sofia en de Finse stad Oulu coördineren dit Partnership. Daarnaast zijn vijf andere lidstaten, zes steden, een nationale vereniging van gemeenten (Slovenië), Europese Commissie partner. Eindhoven is als enige Nederlandse vertegenwoordiger partner.

[Meer informatie >](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Energietransitie

Energie Klimaat Wonen

Omschrijving

Het Partnership Energietransitie houdt zich bezig met de structurele langetermijnverandering van energiesystemen. Zoals de verschuiving van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen en grootschalige energiebesparing.

Dit Partnership is sinds zomer 2017 actief. Het Partnership heeft drie coördinatoren, de Poolse stad Gdansk, Londen en de Belgische stad Roeselare. Daarnaast zijn twee lidstaten, acht steden, de Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner.

Tilburg is de Nederlandse deelnemer aan dit Partnership.

[Meer informatie >](#)

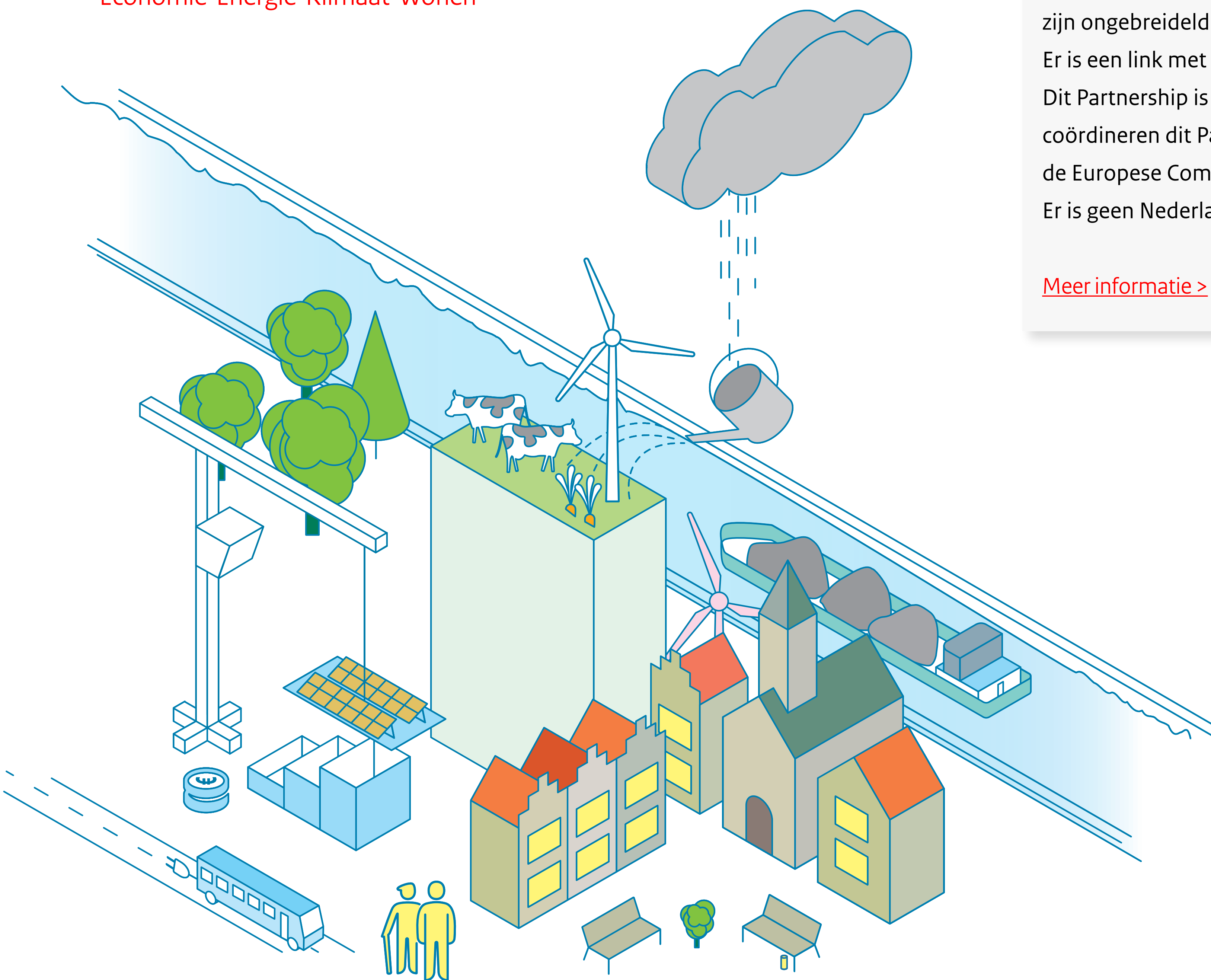
TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 **Energie** 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Duurzaam Grondgebruik

Economie Energie Klimaat Wonen

Omschrijving

Dit Partnership heeft als doel om ervoor te zorgen dat veranderingen in stedelijke gebieden (groei, krimp en stedelijke vernieuwing) rekening houden met de gevolgen voor het milieu en de kwaliteit van leven in steden. Belangrijke thema's binnen dit Partnership zijn ongebreidelde stadsuitbreiding en vernieuwing van voormalige bedrijventerreinen. Er is een link met de Partnerships Klimaatadaptatie en Stedelijke Mobiliteit. Dit Partnership is sinds zomer 2017 actief. Polen en de Italiaanse stad Bologna coördineren dit Partnership. Daarnaast zijn er vijf lidstaten, zes steden, twee regio's, de Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner. Er is geen Nederlandse deelnemer aan dit Partnership.

[Meer informatie >](#)

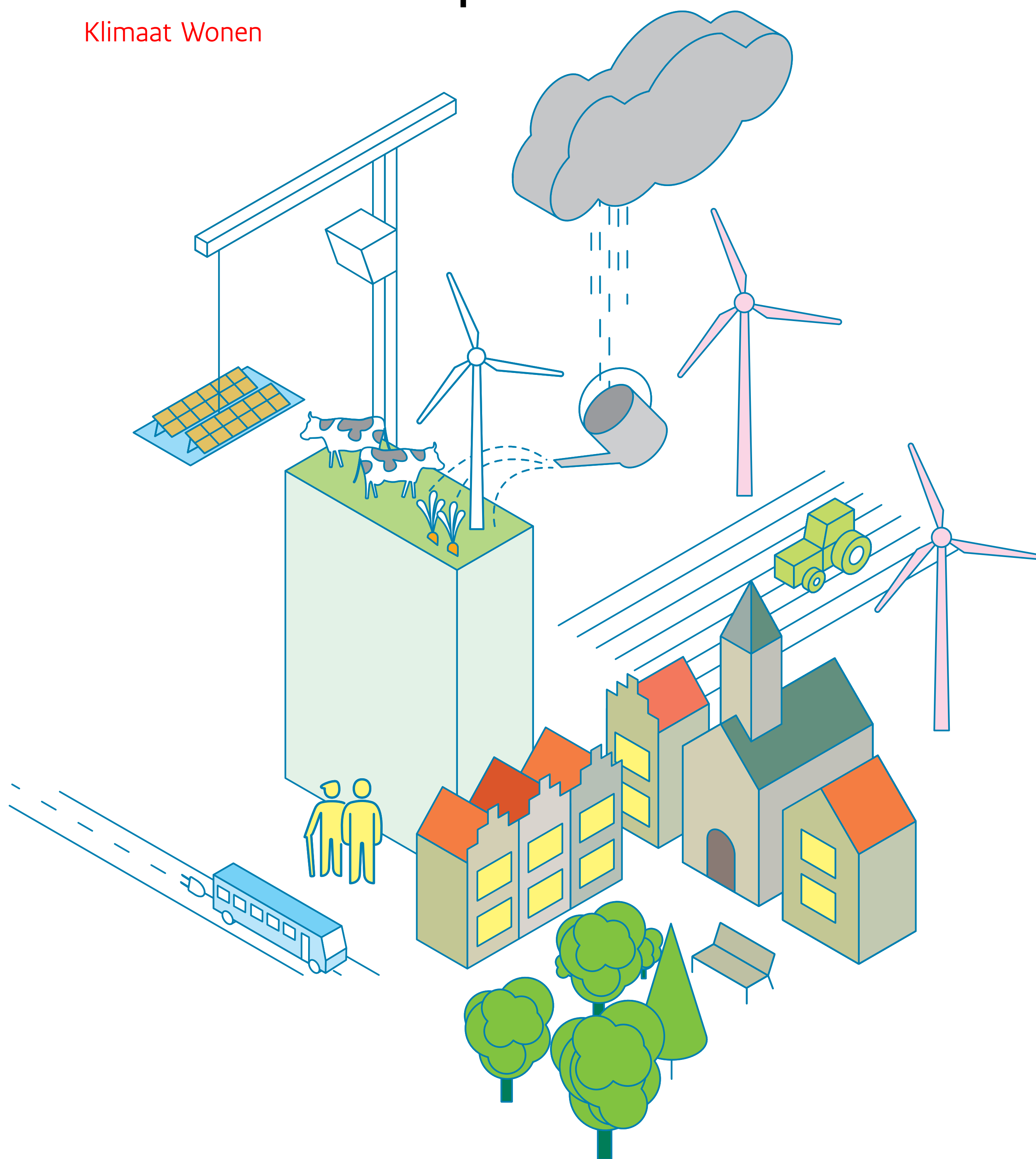
TRANSITIETHEMA'S

- 1 Bestuur 2 Digitaal 3 Economie 4 Energie 5 Gezondheid 6 **Klimaat** 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 **Wonen**

PARTNERSHIP

Klimaatadaptatie

Klimaat Wonen

Omschrijving

De doelstelling van het Partnership Klimaatadaptatie is het anticiperen op de effecten van klimaatverandering en het treffen van maatregelen om schade in steden te voorkomen of te beperken.

De nadruk zal liggen op: kwetsbaarheidsassessments, klimaatbestendigheid en risicomanagement (inclusief de sociale dimensie van klimaatadaptatiestrategieën). Er is onder andere een link met de Partnerships Circulaire Economie, Stedelijke Mobiliteit en Duurzame Grondgebruik.

Dit Partnership is sinds zomer 2017 actief. De Italiaanse stad Genua coördineert dit Partnership. Daarnaast zijn vier lidstaten, vijf steden, één regio, de Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner. Er is geen Nederlandse deelnemer aan dit Partnership.

[Meer informatie >](#)

TRANSITIETHEMA'S

1 Bestuur 2 Digitaal 3 **Economie** 4 Energie 5 Gezondheid 6 Klimaat 7 Mobiliteit 8 Onderwijs 9 Sociale inclusie 10 Veiligheid 11 Voedsel 12 Werk 13 Wonen

PARTNERSHIP

Innovatief en Verantwoord Aanbesteden

Bestuur **Economie**

Omschrijving

Het Partnership Innovatief en Verantwoord Aanbesteden heeft als doel om sociale en milieudoelstellingen te realiseren door het inkoopproces van steden te verbeteren. Dit Partnership is sinds zomer 2017 actief. De Nederlandse stad Haarlem coördineert dit Partnership. Daarnaast zijn één lidstaat, zes steden, de Europese Commissie en de EIB (Europese Investeringsbank) partner. Innovatief publiek inkopen is een thema met vele raakvlakken. Er zal dan ook worden samengewerkt met de betreffende collega-Partnerships.

[Meer informatie >](#)

